

Plan-MER Beleidsplan Ruimte Nazareth

NIET-TECHNISCHE SAMENVATTING

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

Gemeente Nazareth

Dorp 1
9810 Nazareth

Opdrachthouder

Antea Belgium nv
Roderveldlaan 1
2600 Antwerpen
T: +32(0)3 221 55 00
www.anteagroup.be
Antea Group is gecertificeerd volgens ISO9001

Contact

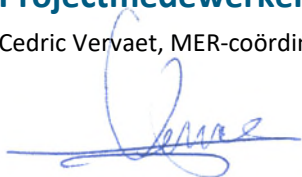
Antea Belgium nv
Cedric Vervaet
Buchtenstraat 9
9051 Gent
M: +32 494 533 179

DOCID

4724393022 Plan-MER Beleidsplan Ruimte Nazareth: Niet-technische samenvatting

Projectmedewerkers

Cedric Vervaet, MER-coördinator

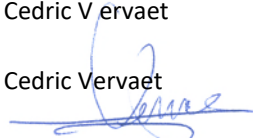

Liesbet Van den Schoor, deskundige biodiversiteit

Anna Van Eyck, adviseur

Korneel van Dooren, medewerker

Datum	Auteur	Status/ revisie	Vrijgave
1/04/2023	Team van deskundigen	NTS bij Ontwerp	Cedric V ervaet
10/11/2023	Team van deskundigen	NTS bij Definitief	Cedric Vervaet

Inhoudsopgave

Blz

1	Inleiding	5
1.1	Ruimtelijk beleidsplan Nazareth	5
2	Regelgeving en procedure	6
2.1	Ruimtelijke beleidsplanning	6
2.2	Milieueffectrapportage	6
2.3	Team van MER-deskundigen	7
3	Omschrijving van het beleidsplan Ruimte	8
3.1	Strategische visie	8
3.2	Beleidskader 'Kernen en economisch netwerk'	13
3.2.1	Kwaliteitsprincipes	13
3.2.2	Gebiedsgerichte keuzes	14
3.3	Beleidskader 'Open ruimte en groenblauw netwerk'	20
4	Algemene methodologische aanpak	23
4.1	Doel van de strategische milieueffectbeoordeling	23
4.2	Getrapte benadering	23
4.2.1	Beoordeling strategische visie: toetsing robuustheid t.a.v. Megatrends	24
4.2.2	Beoordeling beleidskaders: toetsing aan thema's van het Donut Model	29
4.3	Alternatieven	38
4.4	Wisselwerking tussen planvorming en milieueffectbeoordeling	39
4.5	Grensoverschrijdende effecten	39
5	Effecten van het beleidsplan ruimte	39
5.1	Beoordeling milieueffecten van de strategische visie	39
5.1.1	Effectbeoordeling per ambitie	39
5.1.2	Wisselwerking tussen de verschillende ambities en strategieën	43
5.3	Beoordeling potentiële milieueffecten van het beleidskader 'Open Ruimte en blauwgroen netwerk'	49
6	Overzicht voornaamste aanbevelingen	53
6.1	Aanbevelingen volgend uit de analyse van de referentiesituatie	53
6.2	Aanbevelingen volgend uit de beoordeling van de strategische visie	54
6.3	Aanbevelingen volgend uit de beoordeling van het beleidskader 'kernen en economisch netwerk'	56
6.4	Aanbevelingen volgend uit de beoordeling van het beleidskader 'open ruimte en groenblauw netwerk'	57
7	Impact op SBZ- en VEN-gebied	58
7.1	Verscherpte natuurtoets	58
7.2	Voortoets passende beoordeling	58

8	Leemten in de kennis	59
9	Monitoring en postevaluatie	60

Tabellen:

Tabel 3-1: Overzicht van de ruimtelijke beleidskeuzes voor alle woonuitbreidingsgebieden in de gemeente Nazareth.....	18
Tabel 4-1: Schematische voorstelling van de werkwijze beoordeling Strategische Visie	28
Tabel 4-2: Verduidelijking van beoordelingskader Strategische Visie	28
Tabel 4-3: Beschrijving thema's ecologisch plafond Donut model	30
Tabel 4-4: Beschrijving thema's sociaal fundament Donut model.....	31
Tabel 4-5: Thema's donutmodel van toepassing voor de beleidskaders (Ecologisch plafond)	33
Tabel 4-6: Thema's donutmodel van toepassing op de beleidskaders (Sociaal fundament).....	34
Tabel 4-7: Schematische voorstelling van de werkwijze beoordeling ruimtelijke principes van de beleidskaders...	35
Tabel 4-8: Verduidelijking van beoordelingskader voor de beleidskaders	35
Tabel 4-9: Indicatoren en streefwaarden voor beoordeling ruimtelijke principes beleidskaders	35
Tabel 4-10: Beoordelingscriteria voor cartografische analyse gebiedsgerichte acties beleidskader 'Kernen en economisch netwerk'	37
Tabel 4-11: Beoordelingscriteria voor cartografische analyse gebiedsgerichte acties beleidskader 'Open ruimte en blauwgroen netwerk'	37

Figuren:

Figuur 3-1: Visiekaart gewenste ruimtelijke ontwikkeling gemeente Nazareth (bron: ruimtelijk beleidsplan Nazareth, Veneco)	12
Figuur 3-2: situering van de onbebouwde percelen met een aan de woonfunctie verbonden bestemming binnen de kerngebonden woongebieden, binnen de woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte en het niet-gerealiseerd woongebied 'De Biesten'.	16
Figuur 3-3: situering van de onbebouwde woonuitbreidingsgebieden in de gemeente Nazareth	17
Figuur 3-4: visiekaart woonuitbreidingsgebieden Nazareth	19
Figuur 3-5: Visiekaart Open Ruimte Nazareth (bron: Veneco, 2023)	22
Figuur 4-1: Koppeling van de verschillende fasen van een ruimtelijk beleidsplan met een mogelijk milieubeoordelingskader conform het abstractieniveau.....	24
Figuur 4-2: Ingrijpen van megatrends op maatschappelijke systemen met lokale manifestaties van de trends en milieueffecten tot gevolg.....	25
Figuur 4-3: Manifestaties van megatrends in de gemeente Nazareth (grijze invulling = negatief (milieu)effect t.g.v. megatrend; witte invulling = positief (milieu)effect t.g.v. megatrend; vet = weerhouden thema i.f.v. milieubeoordeling beleidsplan; cursief = niet weerhouden thema i.f.v. milieubeoordeling beleidsplan).....	27
Figuur 4-4: De ideale donut (links) en het globale donutmodel waarvan de grenzen worden overschreden (zie rode wiggen).....	29
Figuur 5-1: Wisselwerking ambities en strategieën Strategische Visie.....	44
Figuur 5-2: Synthesekaart potenties voor regulerende open ruimte	51
Figuur 5-3: Beoordeling visiekaart beleidskader 'Open ruimte en groenblauw netwerk'	52
Figuur 7-1: situering VEN-gebied 'Vallei van de Bovenschelde Noord' in het zuidwesten van de gemeente Nazareth (bron: Geopunt.be).	58
Figuur 8-5: Situering van de Habitatrichtlijngebieden 'Bossen van het zuidoosten van de Zandleemstreek' (ten O) en 'Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel' (ten NO) van de gemeente Nazareth.....	59

1 Inleiding

1.1 Ruimtelijk beleidsplan Nazareth

In 2018 werd door de Vlaamse Regering de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen goedgekeurd. De Vlaamse Regering wil met haar beleidsplanning een ambitieus veranderingstraject op gang trekken om het bestaand ruimtebeslag beter en intensiever te gebruiken en zo de druk op de open ruimte te verminderen. Het doel is het bijkomend ruimtebeslag terug te dringen van gemiddeld 6 hectare per dag (anno 2018) naar 3 hectare per dag in 2025 en naar 0 hectare in 2040.

Ook de gemeenten spelen een belangrijke rol in dit veranderingstraject. De ontwikkeling van nieuwe woningen, werkplekken en voorzieningen zal immers meer en meer moeten gebeuren op goed gelegen locaties in de steden en dorpen. Een dergelijke oefening is al gebeurd bij de opmaak van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Nazareth. Maar dit document is intussen twintig jaar oud. Ondertussen is er heel wat in de wereld veranderd. Nieuwe thema's duiken op zoals bijvoorbeeld klimaat, demografie en mobiliteit. Dergelijke vraagstukken zijn weinig of niet behandeld in het structuurplan. Vandaar dat de gemeente beslist heeft om een nieuw beleidsdocument op te stellen: het beleidsplan ruimte Nazareth. Dit document zal in de plaats treden van het structuurplan.

Beleidsplanning schept nieuwe kansen ten opzichte van de structuurplanning. Het laat toe meer strategisch te plannen, gericht op de noden en prioriteiten die in de gemeente Nazareth spelen, in plaats van allesomvattend te moeten zijn. Een beleidsplan laat omwille van het flexibel aanbouwmodel van beleidskaders, in aanvulling op de strategische visie voor de lange termijn, toe een meer dynamisch ruimtelijk beleid te voeren. Het kan binnen de uitgezette robuuste beleidslijnen inspelen op onverwachte gebeurtenissen en kansen. Een beleidsplan is tevens per definitie realisatiegericht van aard. De gemeente kan er een daad- en slagkrachtig ruimtelijk beleid mee uitzetten, dat doorwerkt tot op het terrein.

Voorliggend document is de **niet-technische samenvatting van het plan-MER** (milieueffectrapport) dat werd opgesteld ter beoordeling van de milieueffecten van het beleidsplan ruimte van Nazareth. De voornaamste bevindingen van het milieueffectrapport worden hierin samengevat. Voor een volledig en meer gedetailleerd overzicht verwijzen we naar het plan-MER zelf.

De bedoeling van de milieueffectbeoordeling is de effecten op het milieu (in de brede zin van het woord) van het beleidsplan in kaart te brengen, met als bedoeling de positieve effecten zoveel mogelijk te versterken en de eventuele negatieve effecten zoveel mogelijk te vermijden of te milderen. Kenmerkend aan deze beoordeling is dat ze niet pas is uitgevoerd als het plan al 'af' was, maar in tegendeel tot stand is gekomen via wisselwerking tussen de opstellers van het beleidsplan enerzijds en de MER-deskundigen anderzijds. Het beleidsplan heeft dus in de loop van zijn totstandkoming een aantal aandachtspunten die vanuit de MER-deskundigen werden geformuleerd, geïncorporeerd. Het resultaat is een beleidsplan dat de milieubekommernissen maximaal integreert.

2 Regelgeving en procedure

2.1 Ruimtelijke beleidsplanning

Een ruimtelijk beleidsplan bestaat uit een strategische visie en één of meer beleidskader(s) die samen het kader aangeven voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Het ruimtelijk beleidsplan is erop gericht samenhang te brengen in de voorbereiding, de vaststelling en de uitvoering van beslissingen in de ruimtelijke ordening. Het is realisatiegericht.

De *strategische visie* omvat een visie op de ruimtelijke ontwikkeling voor de lange termijn en beschrijft de daarvoor te volgen beleidsstrategieën. Deze visie bevindt zich bijgevolg op een hoog abstractieniveau.

De *beleidskaders* bevatten in functie van de visie operationele beleidskeuzes voor de middellange termijn en bijhorende actieprogramma's voor hetzij een thema hetzij een gebiedsdeel. Beleidskaders beschrijven onder meer hoe en met wie de gewenste ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd.

2.2 Milieueffectrapportage

Milieueffectrapportage heeft als doel de effecten van een plan of project in beeld te brengen, en zo bij te dragen aan een integratie van de aandacht voor het milieu in de besluitvorming.

De eerste stap in de procedure van de milieueffectrapportage voor het beleidsplan ruimte van Nazareth was de opmaak van een kennisgeving, die in essentie als doelstelling had het onderzoek aan te kondigen, en te beschrijven wat zou onderzocht worden (welke effecten, welke beoordelingscriteria, ...) en hoe dat zou gebeuren (welke methodes). Daarnaast was er door de gemeente Nazareth voor gekozen om de in de kennisgeving voorgestelde methodologie reeds verder uit te werken tot een ontwerp-MER (dus inclusief een eerste milieubeoordeling van de strategische visie en de beleidskaders). De kennisgeving kon dus beschouwd worden als een "KG + OT" (kennisgeving + ontwerp-tekst plan-MER). De kennisgeving lag ter inzage van het publiek van 1 tot en met 30 juni 2022.

Op basis van de ontvangen inspraakreacties en adviezen stelde het Team Mer vervolgens richtlijnen op, die het kader vormen waarbinnen de MER-deskundigen hebben gewerkt bij de totstandkoming van het MER. De richtlijnen werden vastgesteld op 10 november 2022.

Het plan-MER werd zo optimaal mogelijk ingepast in de procedure voor het ruimtelijk beleidsplan. De wisselwerking hield onder andere in dat:

- de input uit de adviesronde over het voorontwerp beleidsplan ruimte meegenomen werd in de opmaak van het ontwerp plan-MER;
- het openbaar onderzoek betrekking heeft op zowel het ontwerp beleidsplan als het ontwerp plan-MER

Dit betekent dat de milieueffectbeoordeling parallel verloopt aan het totstandkomingsproces van het ruimtelijk beleidsplan en het planningsproces informeert. De goedkeuring van het definitief plan-MER gebeurt na afloop van het openbaar onderzoek en vóór de definitieve vaststelling van het beleidsplan ruimte.

2.3 Team van MER-deskundigen

Het plan-MER wordt in opdracht van de gemeente Nazareth opgemaakt door een MER-coördinator en een team van (al dan niet erkende) MER-deskundigen.

Als **MER-coördinator** treedt **Cedric Vervae**t op (erkenningnummer GOP/ERK/MERCO/2019/00014), bijgestaan door **erkend MER-deskundige biodiversiteit Liesbet Van den Schoor** (i.h.b. in functie van de opmaak van de Verscherpte Natuurtoets, erkenningnummer MB/MER/EDA-741/B). Voorts hebben adviseurs **Anna Van Eyck** en **Korneel Van Dooren** bijgedragen aan de totstandkoming van het MER.

3 Omschrijving van het beleidsplan Ruimte

In dit hoofdstuk vatten we de belangrijkste elementen van het Beleidsplan Ruimte van de gemeente Nazareth kort samen. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van het beleidsplan verwijzen we naar de verschillende documenten die samen het plan vormen.

Een ruimtelijk beleidsplan bestaat in essentie uit een **strategische visie** (een nota die de langetermijnambities van een gemeente vastlegt) en een aantal beleidskaders. De strategische visie beschrijft de uitdagingen die op Nazareth afkomen en de doelstellingen die de gemeente voor ogen heeft tegen 2040. Zij bevat uitwerkingen voor de open ruimte, de dorpskernen, de bedrijventerreinen en het groenblauw netwerk. Dit vertaalt zich in een gewenste ruimtelijke ontwikkeling voor de gemeente Nazareth.

Daarnaast bevat het beleidsplan ruimte Nazareth ook twee **beleidskaders**. De twee beleidskaders geven aan dat, afhankelijk van de ligging, een verschillend beleid zal worden gevoerd en gaan hier in detail op in.

- Het beleidskader 'open ruimte en groenblauwe netwerk' geeft invulling aan het behouden en versterken van de open ruimte en het groenblauwe netwerk in de gemeente Nazareth.
- Het beleidskader 'kernen en economisch netwerk' geeft invulling aan het kernversterkend beleid voor de dorpen (Nazareth, Eke en Landuit) en voor het versterken van het economisch netwerk in de gemeente Nazareth.

Dat alles leidt tot het benoemen van een aantal **acties** die noodzakelijk zijn om de gewenste ambities stap voor stap waar te maken. Deze acties vloeien voort zowel uit de strategische visie als uit de beleidskaders. Uiteraard is het belangrijk dat dit programma geen dode letter blijft maar daadwerkelijk jaar na jaar wordt uitgevoerd. Daarom wordt een koppeling gemaakt met de gemeentelijke beheers- en beleidscyclus (BBC), zodat het duidelijk is welke financiële middelen en menskracht beschikbaar zijn om de voorgestelde acties uit te voeren. Deze koppeling kan jaar na jaar worden gemonitord: zitten wij op koers met het uitvoeren van de acties, welke acties zijn uitgevoerd, welke nieuwe acties kunnen worden aangepakt?

Enkele **onderzoeksrapporten** onderbouwen de gekozen opties in het beleidsplan. Strikt genomen maken zij er geen deel van uit, maar zij vormen wel essentiële achtergrondinformatie.

Naast deze inhoudelijke documenten, gaat de **procesnota** dieper in op de wijze waarop het beleidsplan ruimte Nazareth tot stand is gekomen en hoe verschillende partijen en actoren hierbij vanaf het begin zijn betrokken.

De strategische visie, beide beleidskaders en bijhorend actieprogramma vormen samen het voorwerp van het plan-MER.

3.1 Strategische visie

De strategische visie is opgebouwd rond 4 ambities. Voor elk van deze ambities worden in de strategische visie mogelijke strategieën voorgesteld om dit wensbeeld te realiseren. Hoe deze strategieën concreet uitgewerkt en geoperationaliseerd dienen te worden, wordt weergegeven door de kwaliteitsprincipes en gebiedsgerichte visies van de beleidskaders. De vier ambities van de strategische visie zijn de volgende:

1) **Streven naar duurzaam ruimtegebruik:**

De gemeente wil haar groene, rustige en landelijke karakter behouden en de verdere inname van de open ruimte vermijden.

Deze ambitie wordt gerealiseerd aan de hand van verschillende strategieën:

- ☐ Meer doen met dezelfde ruimte
- ☐ Herbestemmen van slecht gelegen en overbodige woonreserves in het voordeel van de open ruimte
- ☐ Voorkeur geven aan het revitaliseren en hergebruiken van bestaande ruimte om te ondernemen
- ☐ Vrijwaren van de open ruimte
- ☐ Ontharden waar mogelijk en wenselijk
- ☐ Monitoring van het ruimtegebruik in Nazareth

2) **Antwoord bieden op de klimaatuitdagingen**

De gemeente Nazareth wil haar steentje bijdragen aan de huidige klimaatuitdagingen. Om deze ambitie waar te maken, voorziet de gemeente twee grote strategieën:

- ☐ Versterken van het groenblauwe netwerk
- ☐ Integreren van een duurzaam energiesysteem

3) **Prioriteit geven aan duurzame mobiliteit**

De verkeerscongestie neemt vooral op het hogere wegennet steeds meer toe en bedreigt de optimale bereikbaarheid. Bovendien blijft het gemotoriseerd wegverkeer een grote bron van milieuverontreiniging, verkeersonveiligheid en -onleefbaarheid. Het beleidsplan schuift twee strategieën naar voren om hierop een duurzaam antwoord te bieden:

- ☐ Transitie naar duurzame mobiliteit
- ☐ Nabijheid als sturend principe

4) **Bevorderen van de leefkwaliteit**

De gemeente Nazareth wil een leefbare gemeente zijn en blijven op elk gebied: om te wonen, te werken, te ondernemen, te creëren, te sporten, te ontspannen... en dit voor alle lagen en groepen van de bevolking.

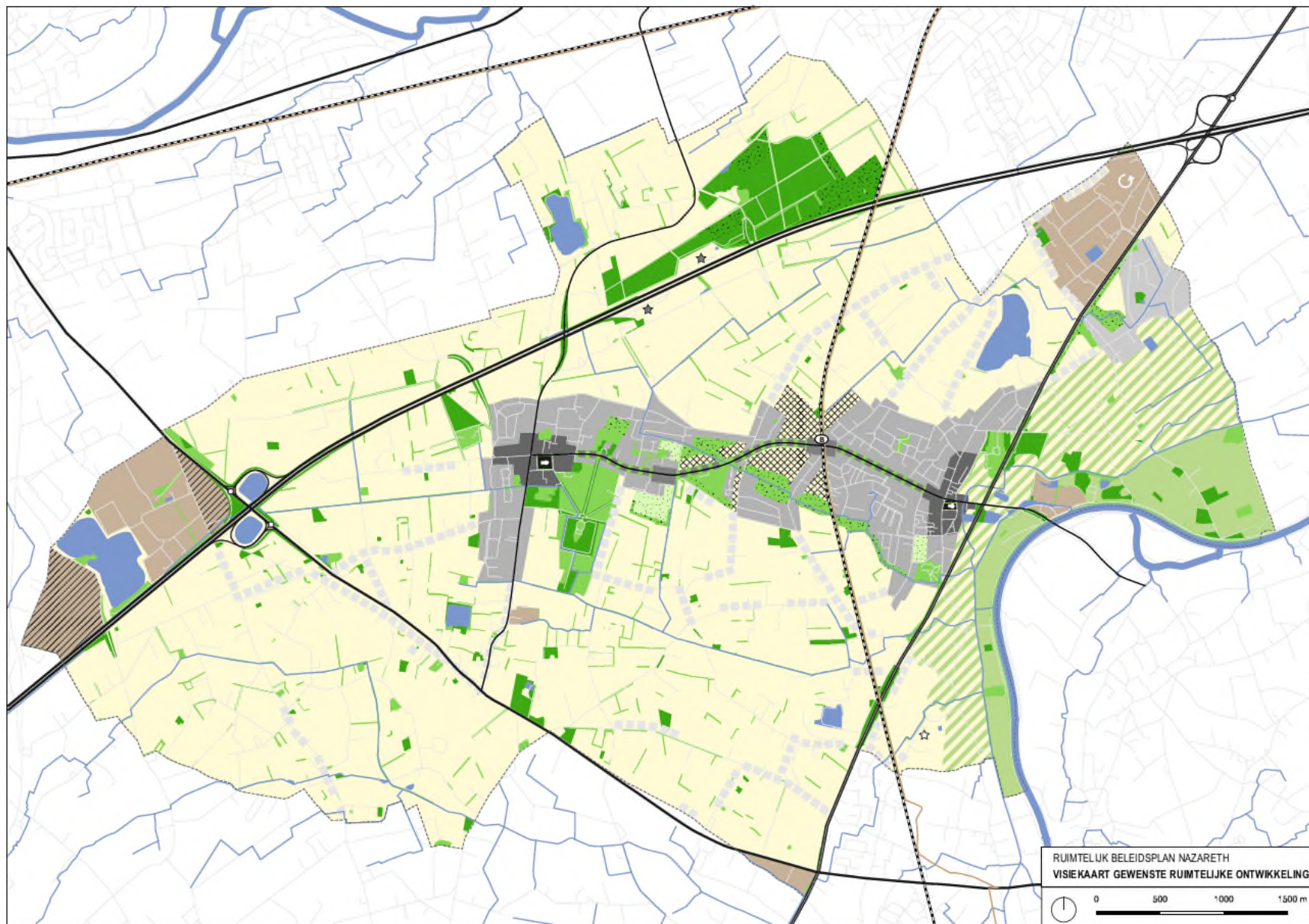
Leefbaarheid moet door de overheid vertaald worden in voldoende beschikbaarheid en kwaliteit van de publieke ruimte. Het creëren van deze leefbare publieke ruimtes heeft niet alleen betrekking op het verhogen van de verkeersveiligheid, maar ook op het verbeteren van de toegankelijkheid (voor alle doelgroepen) en op het versterken van de beeld- en omgevingskwaliteiten van die publieke ruimtes.

Een leefbare gemeente wordt ook verkregen door het vrijwaren van open en groene ruimtes, die een tegengewicht vormen voor de bebouwingsdruk.

Het belang van aangepast ruimtelijk en sociaal woonbeleid wordt eveneens benadrukt in de ambitie:

- o Belang van publieke ruimte, groen en open ruimte
- o Kwaliteitsvol wonen voor iedereen

De hierna weergegeven visiekaart is een indicatieve grafische vertaling van de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Nazareth.

RUIMTELIJK BELEIDSPLAN NAZARETH
VISIEKAART GEWENSTE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Figuur 3-1: Visiekaart gewenste ruimtelijke ontwikkeling gemeente Nazareth (bron: ruimtelijk beleidsplan Nazareth, Veneco)

3.2 **Beleidskader 'Kernen en economisch netwerk'**

3.2.1 **Kwaliteitsprincipes**

Het beleidskader 'Kernen en economisch netwerk' bevat beleidskeuzes in functie van de gewenste verdichtingsstrategie voor de gemeente Nazareth. Dit vertaalt zich in principes voor kwaliteitsvolle intensivering van het ruimtegebruik in woonkernen en bedrijventerreinen enerzijds en in een selectief ruimtelijk beleid met betrekking tot woonuitbreidingsgebieden anderzijds. Slecht gelegen woonreserve wordt herbestemd naar open ruimte en enkel goed ontsloten woonreserve nabij het station en de centrale as wordt gedeeltelijk behouden. Vooraleer deze zones ontwikkeld mogen worden, moet er echter aan een aantal voorwaarden voldaan zijn.

Het plan formuleert drie types van ruimtelijke kwaliteitsprincipes:

1) De kwaliteitsprincipes voor kernversterking in de kernen van Nazareth, Eke en Landuit

- o Behouden van levendige straatgevels
- o Behouden van kleine korrelgrootte van de bebouwing
- o Verdichten van goed gelegen woonwijken met kwalitatieve en innovatieve woonprojecten
- o Valoriseren van bouwkundig erfgoed
- o Verweven en bundelen van functies en voorzieningen
- o Energiezuinig renoveren of vervangen bestaand patrimonium
- o Hergebruik, infiltratie en buffering van hemelwater
- o Netwerk van kwaliteitsvolle publieke ruimten
- o Duurzaam parkeren
- o Kwaliteitsvolle randen voor het dorp

2) De kwaliteitsprincipes bij de mogelijke toekomstige ontwikkeling van woonuitbreidingsgebieden

- o Minstens 50% van de oppervlakte herbestemd als open ruimte
- o Groenvoorzieningen compact en ruimtelijk samenhangend gekoppeld aan Biestenbeek met extra ruimte voor meandering
- o Aandacht voor trage wegen voor wandelaars en fietsers: toegankelijkheid groenzones en verbinding naar centrale as en station
- o Verdichten van ontwikkelbare deelzone met geschakelde en gestapelde woningbouw om ruimtelijke rendement te verhogen

3) De principes voor de inrichting van de bedrijventerreinen.

- o Thematische bestemming handhaven: grote en middelgrote productiebedrijven in de Pijkels en KMO's in andere zones
- o Verhogen van ruimtelijk rendement
- o Ontsluiten bedrijventerreinen voor fiets en openbaar vervoer
- o Potenties hernieuwbare energie valoriseren
- o Omgevingsaanleg met groenbuffers en volgens principes van integraal waterbeheer

3.2.2 Gebiedsgerichte keuzes

Daarenboven worden er in het beleidskader ‘kernen en economisch netwerk’ een aantal **gebiedsgerichte keuzes** gemaakt met betrekking tot de onbebouwde percelen woongebied. De gemeente Nazareth heeft zich immers voorgenomen om als doelstelling in kader van het gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan het risico op bijkomend ruimtebeslag binnen de bestemmingscategorie ‘wonen’ te evalueren en zo nodig te beperken, dit in overeenstemming met de principes van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Het is geenszins de bedoeling om ‘slecht gelegen’ bestaande bebouwing te gaan verwijderen. Het beleidsplan doet enkel uitspraken over de momenteel nog onbebouwde gebieden die – onder huidige omstandigheden – naar de toekomst toe ook zouden kunnen geïmpacteerd worden door ruimtebeslag.

De gebiedsgerichte keuzen hebben betrekking op alle nog niet bebouwde percelen binnen de gemeente in een bestemmingscategorie ‘wonen’. Hierbij kunnen 4 categorieën onderscheiden worden:

- Er zijn verschillende onbebouwde percelen binnen de kerngebonden woongebieden, nl. binnen de contouren van de dorpskernen van Nazareth, Eke en Landuit en de woonwijken langs de centrale as tussen Nazareth en Eke. Dit zijn voornamelijk ‘kleine snippers’ = percelen met een beperkte oppervlakte. In de gewenste verdichtingsstrategie voor de bestaande woongebieden wordt voorzien dat deze kerngebonden woongebieden verder mogen worden verdicht, weliswaar gedifferentieerd van een sterke tot minder sterke verdichting, afhankelijk van de ligging. Het bijkomend ruimtebeslag is binnen deze kerngebonden woongebieden aanvaardbaar, aangezien dit conform is aan de principes van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en het Provinciaal Ruimtelijk Beleidsplan Oost-Vlaanderen. Het verhogen van het ruimtelijk rendement in het bestaand ruimtebeslag impliceert immers kernversterking, inbreiding en verdichting van bestaande kernen. Deze kerngebonden woongebieden hebben een goede voorzieningenniveau en knooppuntwaarde. Het aansnijden van de onbebouwde percelen met een relatief beperkte oppervlakte binnen de kerngebonden woongebieden veroorzaakt ook geen aanzienlijk verlies van openruimtewaarden.
- Er zijn verschillende onbebouwde percelen woongebied of woongebied met landelijk karakter in de woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte. Dit zijn vnl. ‘kleine snippers’ = percelen met een beperkte oppervlakte. In de gewenste verdichtingsstrategie voor de bestaande woongebieden wordt voorzien dat geen verdichting wenselijk is in deze woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte. Deze niet-kerngebonden woongebieden hebben immers een beperkte knooppuntwaarde en voorzieningenniveau, waardoor ze erg autoafhankelijk zijn. Naar de toekomst toe is de voorkeur om hier, naast het niet langer toelaten van bijkomende verdichting, tevens geen bebouwing meer toe te laten. Echter, zo lang er hiertoe geen nieuwe (financiële) middelen en instrumenten (onder andere vanuit de hogere overheid) ter beschikking zijn, is het wel nog altijd mogelijk om hier vrijstaande ééngezinswoningen te voorzien.
- Er is een grootschalige onbebouwde oppervlakte (ca. 15,37ha) van het niet-gerealiseerde woongebied De Biesten ten zuidwesten van de dorpskern van Eke (dat in het gelijknamige BPA ‘De Biesten’ is bestemd voor sociale huisvesting). Er wordt in de beleidsvisie voorgesteld om dit niet-gerealiseerde woongebied ‘De Biesten’ **te schrappen en te herbestemmen voor landbouw** (of andere openruimtefuncties). De belangrijkste redenen hiertoe zijn het vermijden van bijkomend ruimtebeslag in de open ruimte, het vermijden van verdere afname van landbouwareaal en het kunnen realiseren van een strook langs de Biestenbeek voor natuur of groenbuffer. Door de ligging buiten de dorpskern van Eke is het gebied ook minder gunstig gelegen voor een duurzame mobiliteitsontsluiting. De lokale treinhalte van Eke-Nazareth en de

dichtstbijzijnde bushalte liggen reeds op een afstand van 600m tot 1,2 km; en de buslijnen hebben een beperkte frequentie en slechts enkele bestemmingen. De excentrische ligging zou ook meer autoverplaatsingen en meer uitstoot van fijn stof, CO₂ of andere luchtverontreiniging veroorzaken. En hoewel er in het centrum van Eke voldoende handelszaken voor dagelijkse inkopen, kleuter- en lagere scholen, te vinden zijn, liggen deze voorzieningen wel al op een afstand van 600m à 1,2 km van “de Biesten”.

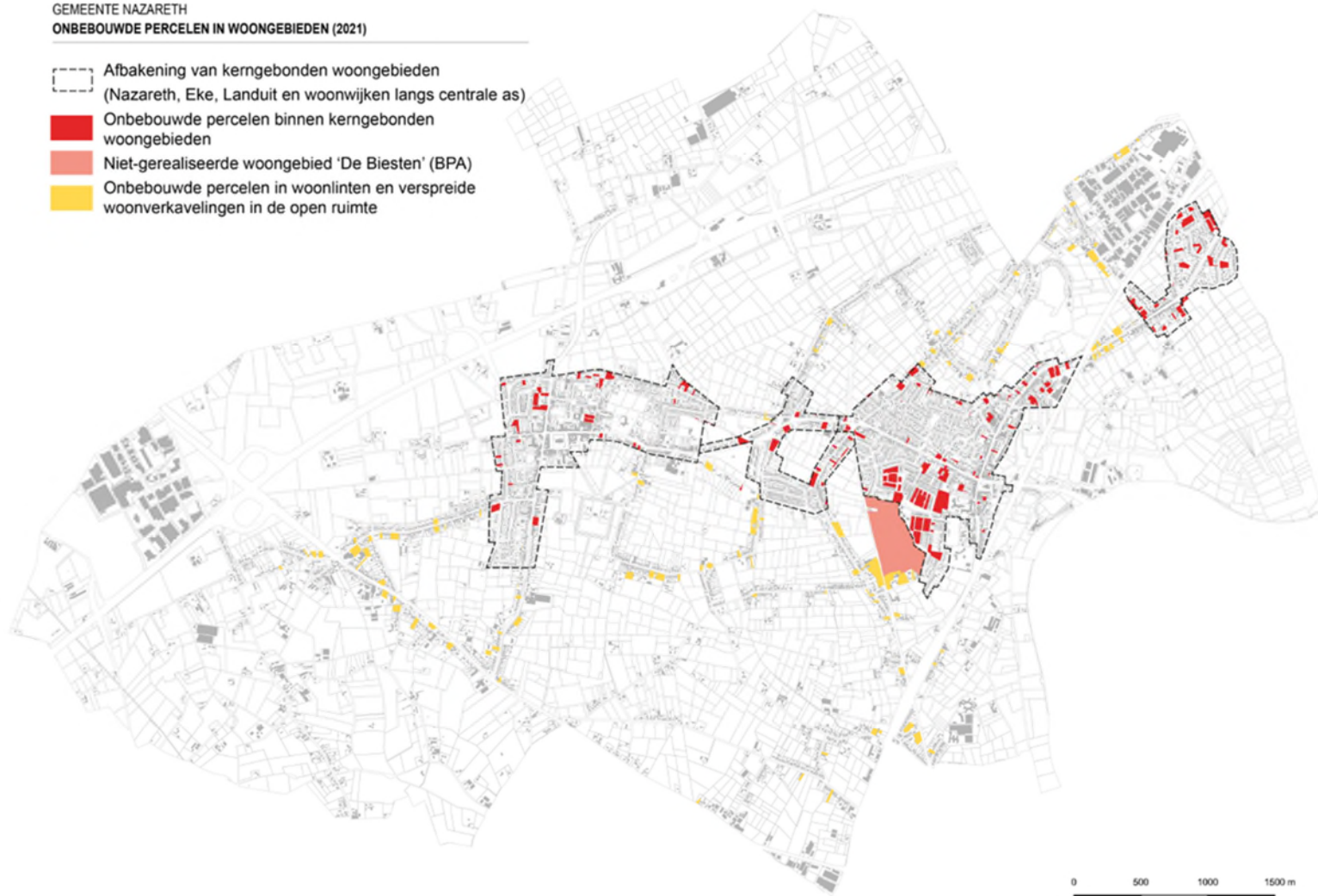
- Er zijn de in de gemeente voorkomende 18 onbebouwde woonuitbreidingsgebieden. Het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden (of andere greenfields) is niet meer vanzelfsprekend en is in de meeste gevallen ook niet meer kwantitatief noodzakelijk en/of inhoudelijk wenselijk. Daarom is voor het toekomstig ruimtelijk beleid rond de woonuitbreidingsgebieden rekening gehouden met verschillende parameters zoals de aanwezigheid van waardevolle open ruimte, duurzame bereikbaarheid, al dan niet gelegen in overstromingsgebied, zijn er voldoende voorzieningen in de nabije omgeving, en dergelijke meer. Op deze manier worden in het beleidsplan voor Nazareth drie mogelijke keuzes voor de woonuitbreidingsgebieden onderscheiden:
 - o **Op korte termijn aan te snijden woonuitbreidingsgebieden.** Het gaat om woonuitbreidingsgebieden die op basis van het vigerende structuurplanningsbeleid reeds werden “vrijgegeven” om te ontwikkelen, nl. in het kader van de afbakening van de stedelijke gebieden, op basis van gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen en goedgekeurde woonbehoeftenstudies.
 - o **Behouden van reserves voor langere termijn.** Het gaat om de woonuitbreidingsgebieden die op basis van de verschillende criteria een gunstige beoordeling verkrijgen, en daarom kunnen behouden blijven als een reserve voor de langere termijn. Uiteraard kunnen deze woonuitbreidingsgebieden pas ontwikkeld worden, als dit conform het planningsbeleid is en de ruimtelijk-maatschappelijke behoefte voldoende onderbouwd is. Rekening houdende met de grote reserve aan onbebouwde gronden bestemd als woongebied, zal dit in de meeste gevallen pas op (zeer) lange termijn het geval zijn.
 - o **Schrappen van woonuitbreidingsgebieden** omwille van een negatieve beoordeling op basis van de verschillende criteria. Deze woonuitbreidingsgebieden worden beter omgezet naar een openruimte functie (bvb. Landbouw, natuur, groen, bos).

De volgende Figuur 3-2 geeft een situering weer van de onbebouwde percelen met een (overeenkomstig de bestemming) functie “wonen” binnen de kerngebonden woongebieden, binnen de woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte en ter hoogte van het niet-gerealiseerd woongebied ‘De Biesten’.

GEMEENTE NAZARETH

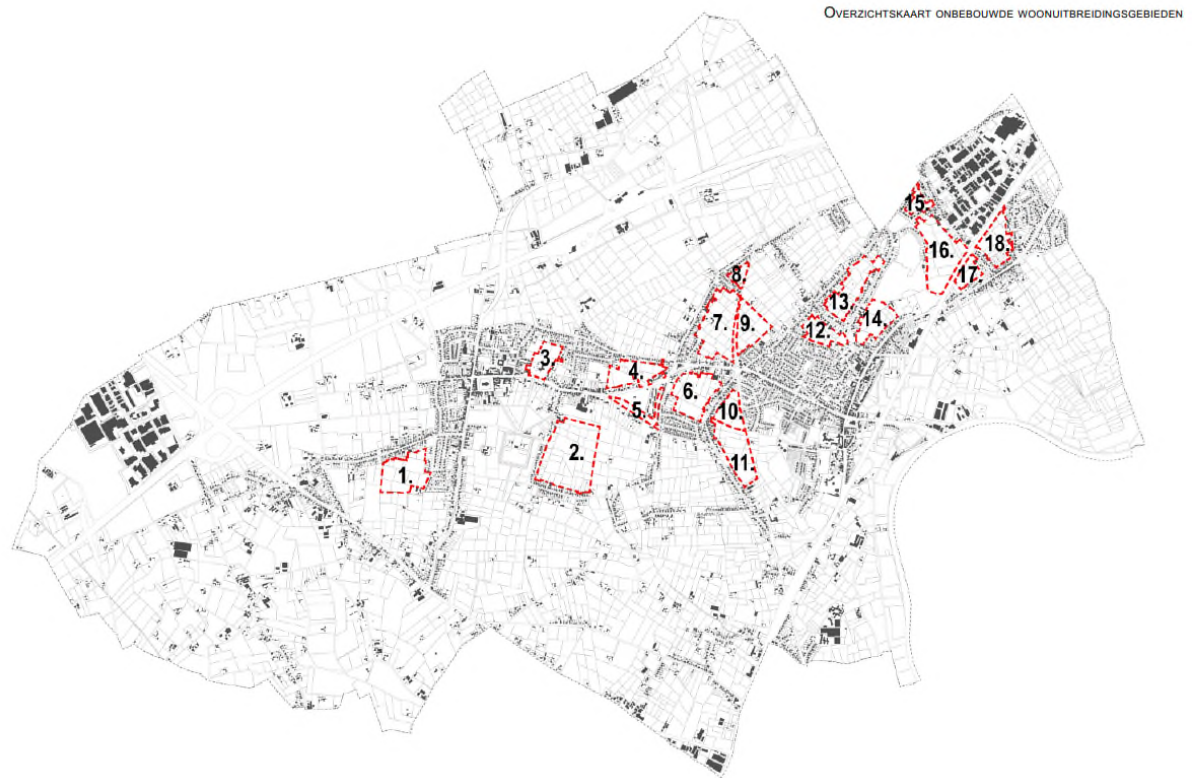
ONBEOUWDE PERCELEN IN WOONGEBIEDEN (2021)

- Afbakening van kerngebonden woongebieden
(Nazareth, Eke, Landuit en woonwijken langs centrale as)
- Onbebouwde percelen binnen kerngebonden
woongebieden
- Niet-gerealiseerde woongebied 'De Biesten' (BPA)
- Onbebouwde percelen in woonlinten en verspreide
woonverkavelingen in de open ruimte

Figuur 3-2: situering van de onbebouwde percelen met een aan de woonfunctie verbonden bestemming binnen de kerngebonden woongebieden, binnen de woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte en het niet-gerealiseerd woongebied 'De Biesten'.

De onderstaande Figuur 3-3 geeft een situering weer van de 18 onbebouwde woonuitbreidingsgebieden.

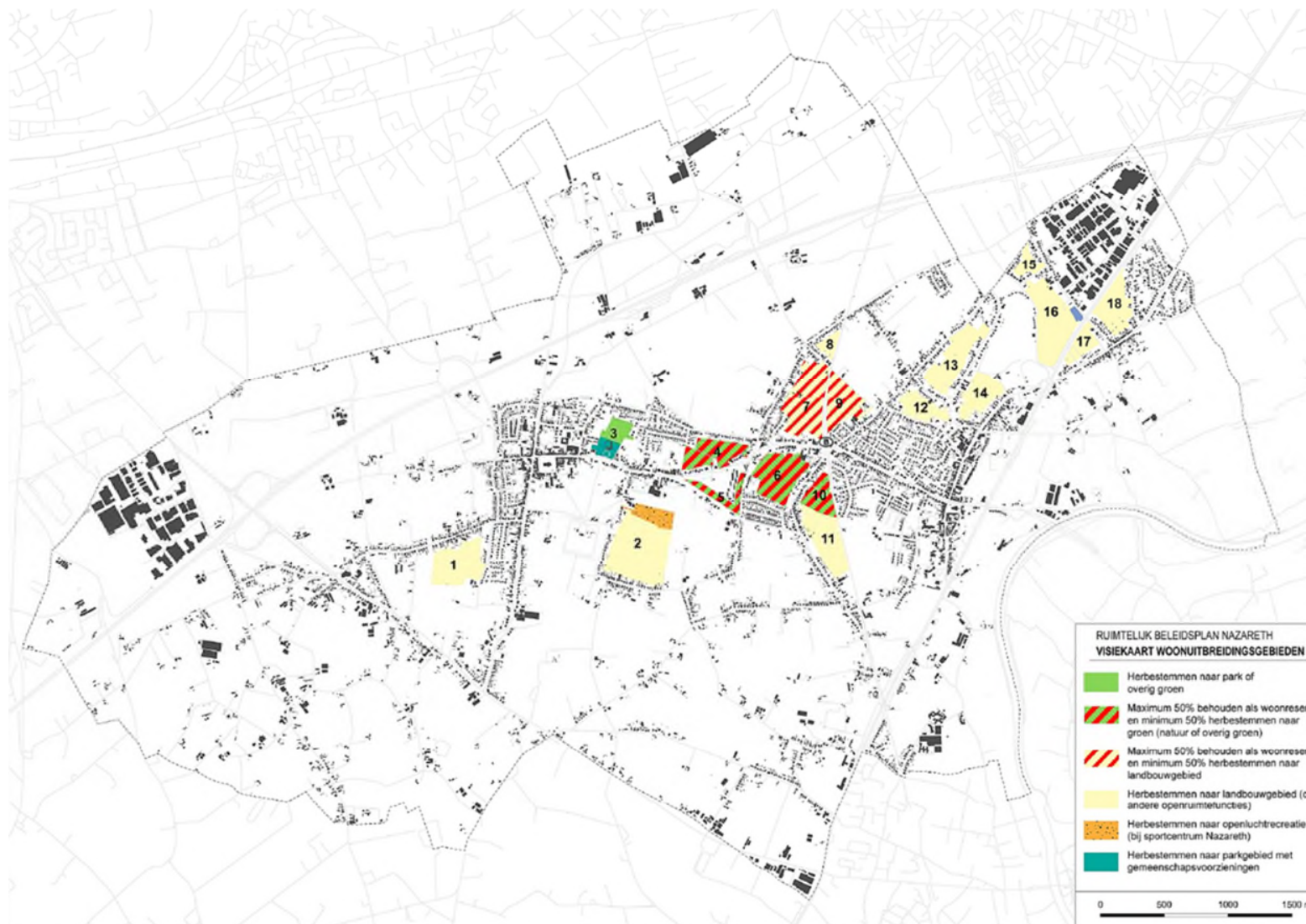

Figuur 3-3: situering van de onbebouwde woonuitbreidingsgebieden in de gemeente Nazareth

De visiekaart (Figuur 3-4) en de Tabel 3-1 (op de volgende pagina's) bieden een overzicht van de ruimtelijke beleidskeuzes voor de woonuitbreidingsgebieden in de gemeente Nazareth.

Code woonuitbreidingsgebied	Ruimtelijke beleidskeuze op basis van afwegingskader (kwalitatieve beoordeling a.h.v. multi-criteria-analyse)
NAZ-01-Axeldreef	Dit woonuitbreidingsgebied werd reeds in een RUP herbestemd naar landbouwgebied.
NAZ-02-Leegzakstraat	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties). Een kleine oppervlakte ten noorden werd reeds in een RUP herbestemd naar recreatiegebied bij het sportcentrum van Nazareth.
NAZ-03-Bekken	Het noordelijk deel van het woonuitbreidingsgebied werd reeds in een RUP herbestemd tot openbaar park. Het zuidelijk deel (rond het Kinderkasteeltje) werd reeds in dat RUP herbestemd tot parkgebied met gemeenschapsvoorzieningen.
NAZ-04-Groenstraat-Sterrenbos	Maximum de helft van dit woonuitbreidingsgebied wordt behouden als woonreserve. Minimum de helft van dit woonuitbreidingsgebied wordt herbestemd voor natuur en/of overig groen.
NAZ-05-Groendreef-Oudenaardseheerweg	Maximum de helft van dit woonuitbreidingsgebied wordt behouden als woonreserve: nl. de bestaande woningen en de restpercelen langs de Oudenaardseheerweg. Minimum de helft van dit woonuitbreidingsgebied wordt herbestemd voor overig groen of parkbegräafplaats: nl. de strook langs de Groendreef.
NAZ-06-Roombaardstraat-Oudenaardseheerweg-Lijsterstraat	Maximum de helft van dit woonuitbreidingsgebied (noordelijk deel) wordt behouden als woonreserve. Minimum de helft van dit woonuitbreidingsgebied (zuidelijk deel) wordt herbestemd voor natuur en/of overig groen.
NAZ-07-Muitstraat-Oudenaardseheerweg-spoor	Maximum de helft van dit woonuitbreidingsgebied (zuidelijk deel bij het station) wordt behouden als woonreserve. Minimum de helft van dit woonuitbreidingsgebied (noordelijk deel) wordt herbestemd tot landbouwgebied.
NAZ-08-Vossenholstraat-Oudenaardseheerweg-spoor	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties)
NAZ-09-Vossenholstraat-Bekaertstraat	Maximum de helft van dit woonuitbreidingsgebied (zuidelijk deel) wordt behouden als woonreserve. Minimum de helft van dit woonuitbreidingsgebied (noordelijk deel) wordt herbestemd tot landbouwgebied.
NAZ-10-Ten Edestraat (noord)	Maximum de helft van dit woonuitbreidingsgebied (noordelijk deel) wordt behouden als woonreserve. Minimum de helft van dit woonuitbreidingsgebied (zuidelijk deel) wordt herbestemd voor natuur en/of overig groen.
NAZ-11-Ten Edestraat (zuid)	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties)
NAZ-12-Plaansstraat	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties)
NAZ-13-Bosstraat-Zagmanstraat	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties)
NAZ-14-Nederbosstraat-Steenweg	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties)
NAZ-15-Kortebosstraat-Weefstraat	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties)
NAZ-16-Weefstraat-Vijverstraat-N60	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties). Een kleine oppervlakte op de hoek van de Weefstraat en de N60 wordt herbestemd voor gemeenschapsvoorzieningen.
NAZ-17-Steenweg-Sint-Annastraat-N60	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties)
NAZ-18-Eedstraat-N60	Herbestemmen van dit woonuitbreidingsgebied naar landbouwgebied (of andere openruimtefuncties)

Tabel 3-1: Overzicht van de ruimtelijke beleidskeuzes voor alle woonuitbreidingsgebieden in de gemeente Nazareth

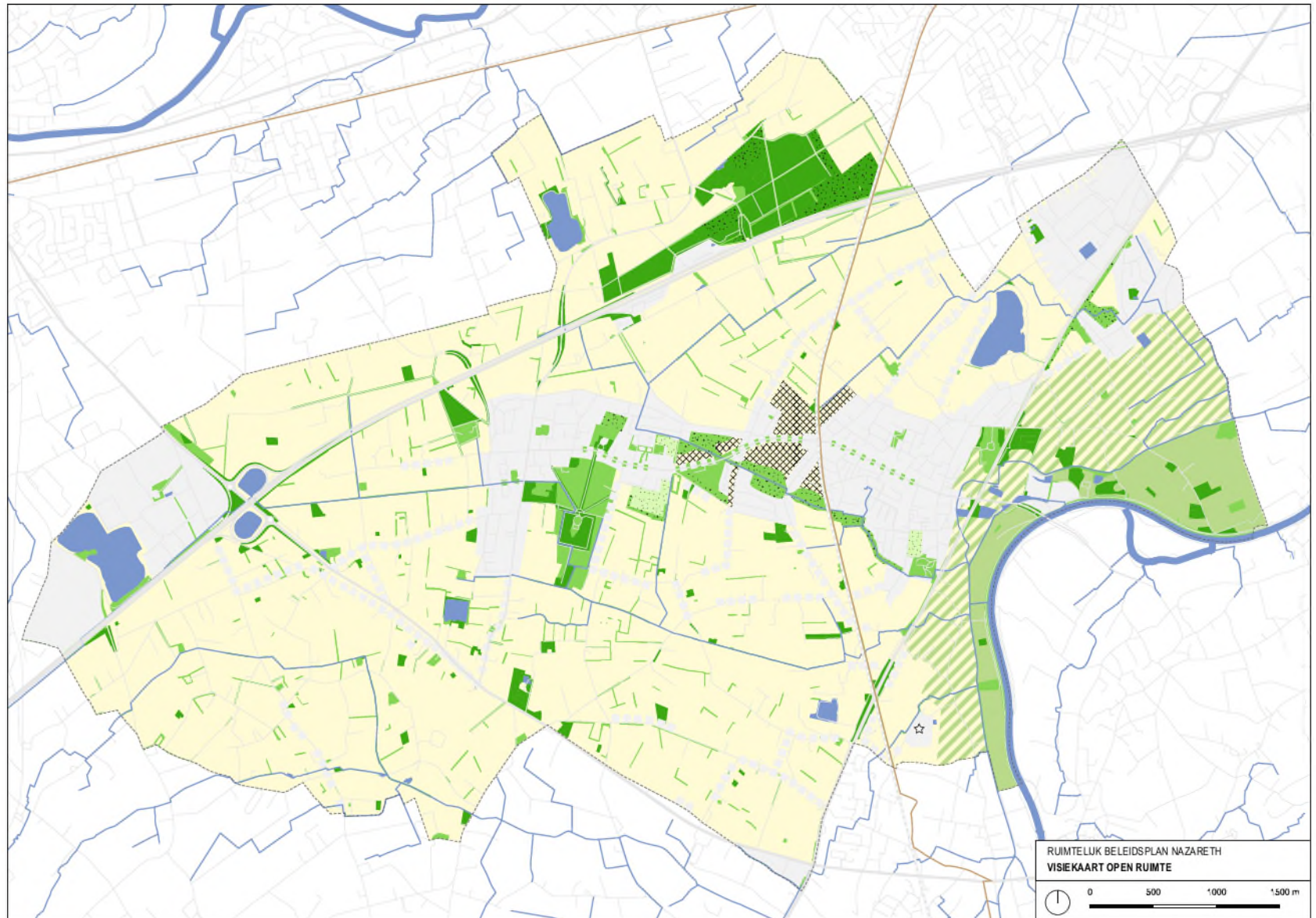
Figuur 3-4: visiekaart woonuitbreidingsgebieden Nazareth

3.3 **Beleidskader 'Open ruimte en groenblauw netwerk'**

Het beleidskader 'Open ruimte en groenblauw netwerk' bevat beleidskeuzes in functie van de ontwikkelingsvisie voor de open ruimte in Nazareth. Deze ontwikkelingsvisie is grafisch weergegeven op de visiekaart op Figuur 3-5.

Deze ontwikkelingsvisie is opgebouwd rond enkele ruimtelijke principes:

- o Landbouw als primaire beheerder van de open ruimte
- o Nieuwe groenontwikkelingen in de open ruimte
 - i. Valoriseren Scheldevallei
 - ii. Uitbreiding Hospicebossen
- o Ruimte voor water
- o Valoriseren van het landschappelijk en bouwkundig erfgoed
 - i. Versterken van de relatie tussen kasteelparken en dorpskernen
- o Vermijden van bijkomende lintbebouwing en verspreide bebouwing om de open ruimte te vrijwaren.
- o Verder uitbouwen van het fiets- en trage wegennetwerk
- o Hernieuwbare energie in de open ruimte

RUIMTELIJK BELEIDSPLAN NAZARETH

VISIEKAART OPEN RUIMTE

Figuur 3-5: Visiekaart Open Ruimte Nazareth (bron: Veneco, 2023)

4 Algemene methodologische aanpak

4.1 Doel van de strategische milieueffectbeoordeling

Zoals eerder gesteld heeft het plan-MER in eerste instantie tot doelstelling om de positieve en negatieve gevolgen van het Beleidsplan Ruimte op hoofdlijnen in beeld te brengen door de principiële beleidskeuzes (strategische visie en beleidskaders) uit dit plan te beoordelen op hun effecten op het milieu (in de brede zin van het woord). Daarnaast formuleert het plan-MER ook een aantal voorstellen om eventuele negatieve effecten te milderen en om positieve effecten te versterken.

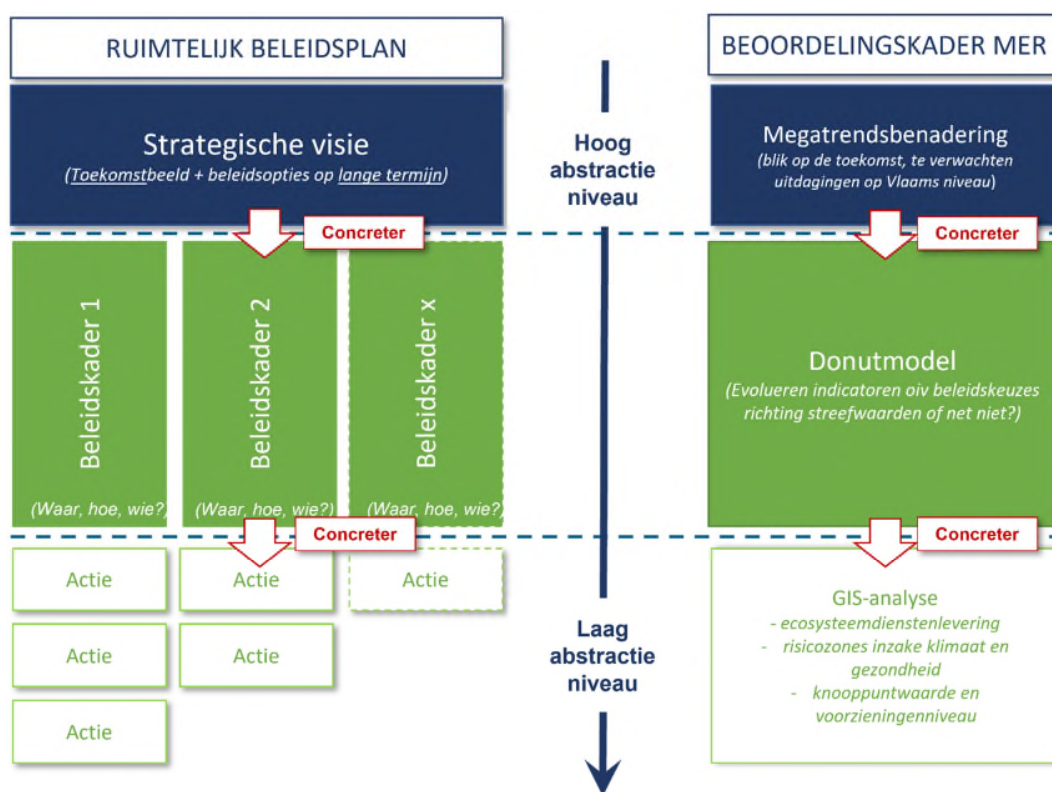
4.2 Getrapte benadering

De methodologie van een strategische milieueffectbeoordeling vergt een aanpak op maat. De onderzoeksopzet van de strategische milieubeoordeling hangt namelijk samen met de kenmerken van het te beoordelen plan (Bron: Roadmap voor milieueffectbeoordeling op strategisch niveau, Antea Group, 2021). De planfiguur van een ruimtelijk beleidsplan bevat verschillende planonderdelen, die allen andere vragen proberen te beantwoorden en daardoor verschillen qua karakter en doelstelling:

Strategische visie	Beleidskader	Actie
Lange termijn	Middellange termijn	Korte termijn
Algemene doelstellingen & ontwikkelingsperspectieven	Operationele beleidskeuzes	Uitvoering op het terrein
Toetssteen van het beleid	Motor van het beleid	Toepassing van het beleid
‘Waarom’ en ‘welke’ (koers/richting)	‘Hoe’ en ‘waar’ (handelswijze)	‘Waar’ en ‘wanneer’ (acties en maatregelen)

Hoog abstractieniveau	→	Laag abstractieniveau
-----------------------	---	-----------------------

Vanuit deze logica houdt het dan ook steek om voor de verschillende planonderdelen een eigen, gepaste aanpak voor de milieueffectbeoordeling te gebruiken. De opeenvolging van strategische visie, beleidskaders en actieplannen in het planvormingsproces krijgt dus zijn weerslag in een getrapte benadering van het MER, waarbij de milieueffectbeoordeling van de strategische visie op eerder abstracte wijze wordt benaderd en de beleidskaders, maar zeker de gebiedsgerichte acties, op meer concrete wijze. Een overzicht van de verschillende abstractieniveaus in een ruimtelijk beleidsplan met daaraan de gekoppelde beoordelingskaders is weergegeven in Figuur 4-1.

Figuur 4-1: Koppeling van de verschillende fasen van een ruimtelijk beleidsplan met een mogelijk milieubeoordelingskader conform het abstractieniveau.

In het kader van een plan-MER voor een beleidsplan, in dit geval het beleidsplan ruimte voor de gemeente Nazareth, is het niet mogelijk om alle denkbare effecten gedetailleerd te onderzoeken. Het conceptuele niveau waarop de strategische visie en de beleidskaders worden beschreven, de schaal van het studiegebied, de ruimtelijke spreiding van de acties die voortvloeien uit de beleidskaders, de onduidelijkheid over de precieze aard en omvang van veel van die acties, de veelheid aan potentiële acties en de tijdschikhorizon die voor ogen wordt gehouden (2040) zorgen ervoor dat de omvang van de effecten niet in kwantitatieve eenheden en met een groot ruimtelijk detailniveau kan uitgedrukt worden.

4.2.1 Beoordeling strategische visie: toetsing robuustheid t.a.v. Megatrends

4.2.1.1 Methodologie

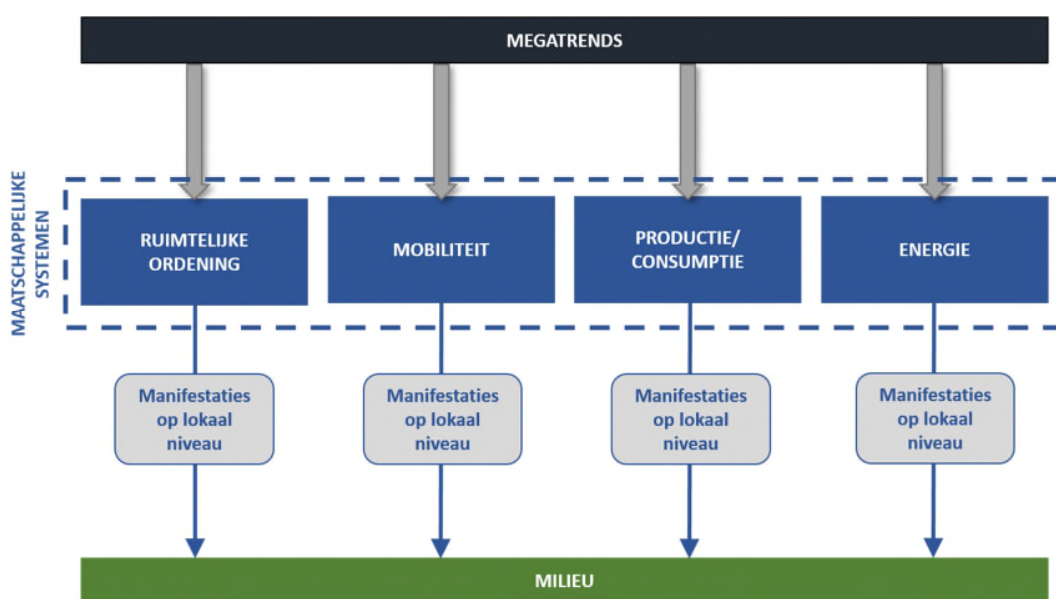
De milieubeoordeling van de strategische visie wordt opgevat als een robuustheidscheck/ stresstest, waarbij wordt geëvalueerd of de vooropgestelde doelstellingen voldoende inspelen op huidige en toekomstige knelpunten inzake milieu en waar de visie nog kan worden aangescherpt zodat er al enige garantie is dat de beleidskaders die hieruit zullen voortvloeien de lat hoog genoeg leggen op vlak van milieu en klimaat. De beoordeling/evaluatie van de strategische visie gebeurt door het **toetsen van de visie aan de megatrends** die zich nu reeds manifesteren of in de toekomst (tussen nu en 2040) op ons afkomen. Megatrends zijn mondiale langdurige veranderingsprocessen met een zeer brede scope en ingrijpende en kritieke gevolgen voor de maatschappij. Het zijn krachtige factoren die de toekomstige

samenleving door fundamentele ontwikkelingen mee vormgeven en zullen veranderen. Zonder sturende beleidsmaatregelen zullen ze dus mogelijks vérstrekkende gevolgen hebben op het milieu (zowel positief als negatief).

Voor het in beeld brengen van de potentiële milieueffecten van de strategische visie zijn er door de VMM **vijf relevante megatrends** geïdentificeerd:

1. Veranderende demografische evenwichten (bevolkingsgroei, verstedelijking, vergrijzing, ...)
2. Versnelde technologische ontwikkelingen (ICT-toepassingen, mechatronica, ...)
3. Toenemende tekorten aan grondstoffen en hulpbronnen (toename in gebruik van afval- en reststromen, groei van lokale productie- en consumptieketens, ...)
4. Toenemende multipolariteit in de samenleving (Individualisering, toename in diversiteit, ...)
5. Klimaatverandering (versterking urban heat islands, verandering in neerslagpatronen, ...)

Deze megatrends grijpen in op **4 maatschappelijke systemen** en zorgen zo indirect voor een impact op het milieu: *het ruimtelijke ordening systeem, het mobiliteitssysteem, het energiesysteem en het productie- en consumptiesysteem*. Op basis van de specifieke eigenschappen en systeemkenmerken van de gemeente worden in functie van de milieueffectbeoordeling de relevante megatrends geselecteerd en vertaald naar hun uitwerking ('manifestatie') op lokaal niveau met gevolgen voor het milieu.

Figuur 4-2: Ingrijpen van megatrends op maatschappelijke systemen met lokale manifestaties van de trends en milieueffecten tot gevolg

De doelstellingen/ambities en ontwikkelingsperspectieven van de strategische visie worden vervolgens uitgezet tegen de manifestaties van de megatrend om in te schatten of het plan de (negatieve of positieve) effecten van de megatrends op het milieu verzwakt of versterkt (zie beoordelingskader §4.2.1.3).

4.2.1.2 Afbakening studiebereik (Scoping)

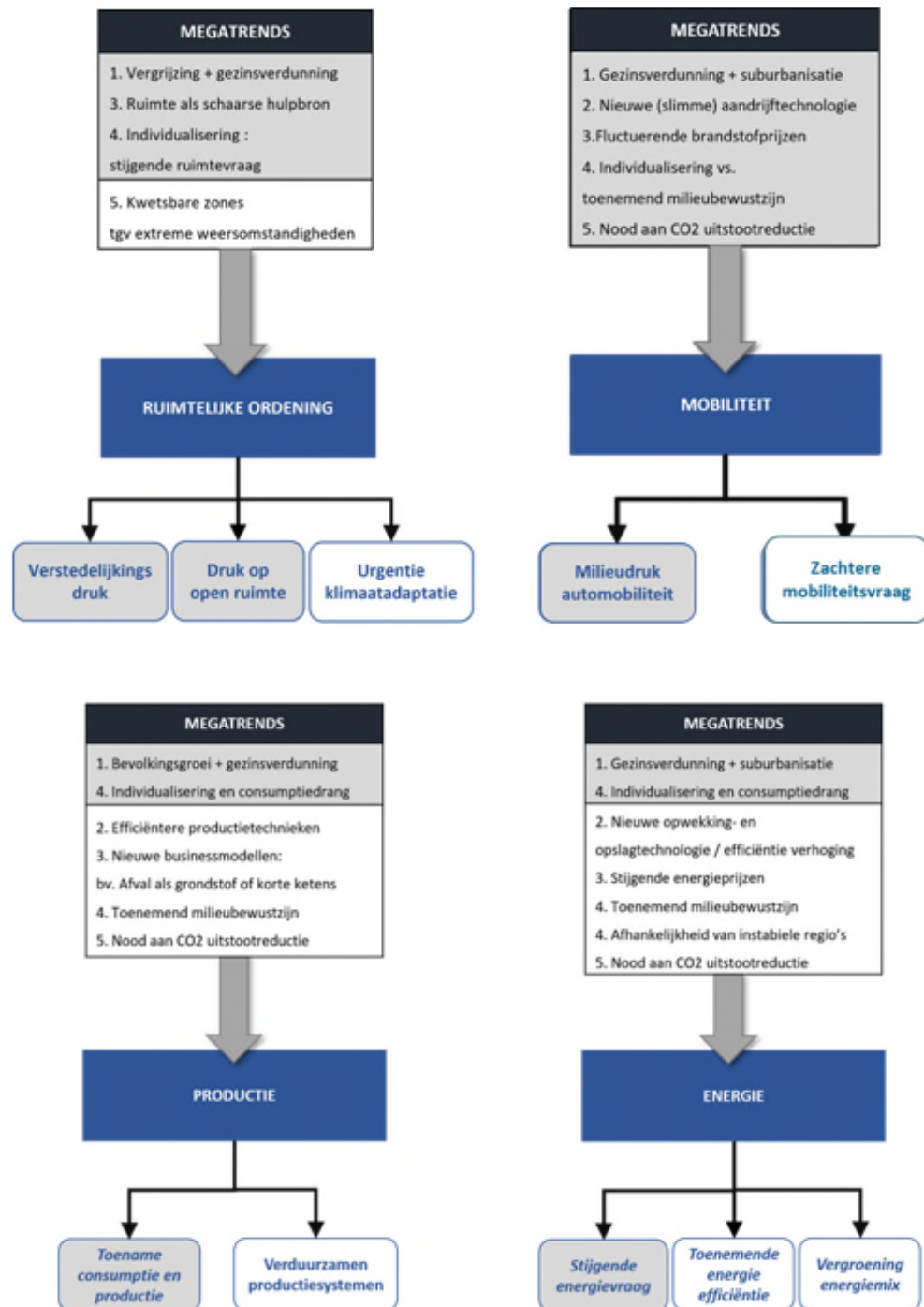
Het afbakenen van het studiebereik moet ertoe bijdragen dat gefocust wordt op de essentie. Op die manier wordt het MER-onderzoek toegespitst op zaken die er echt toe doen in het kader van een onderbouwde besluitvorming met betrekking tot het Beleidsplan Ruimte.

Gezien het milieueffectenonderzoek een onderzoek op strategisch niveau is, zijn niet alle milieuthema's relevant. De effectbeoordeling focust op de milieuthema's waarvan de inzichten een strategische bijdrage kunnen leveren aan de besluitvorming rond het Beleidsplan Ruimte. Het betreft kritische thema's die bestaande of toekomstige knelpunten in het plangebied weergeven en waar het plan op zou kunnen inwerken. Voor de beoordeling van de strategische visie is het van belang te weten welke megatrends mogelijke gevolgen kunnen hebben voor het milieu enerzijds en welke ontwikkelingen kunnen worden beïnvloed door het gemeentelijk ruimtelijk beleid anderzijds. Met andere woorden, in welke mate het gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan impact kan hebben op het milieuaspect dat veroorzaakt wordt door een megatrend.

Uit deze 'scoping' blijkt dat volgende thema's relevant zijn om de robuustheid van de strategische visie aan af te toetsen:

- Binnen het systeem 'ruimtelijke ordening':
 - Verstedelijkingsdruk
 - Druk op de open ruimte
 - Urgentie klimaatadaptatie
- Binnen het systeem 'mobiliteit':
 - Milieudruk automobilititeit
 - Zachtere mobiliteitsvraag
- Binnen het 'productie- en consumptiesysteem':
 - Het verduurzamen van productie- en consumptiesystemen

De thema's binnen het 'energiesysteem' (stijgende energievraag en vergroening van de energiemix) hebben in meer of mindere mate een ruimtelijke dimensie. Het thema 'stijgende energievraag' hangt samen met de mobiliteitsvraag (meer energie voor verplaatsingen), en wordt daarom binnen het systeem 'mobiliteit' onderzocht. Het thema 'vergroening van de energiemix' heeft een duidelijke ruimtelijke dimensie (bv. het inplanten van hernieuwbare energie-installaties in het landschap), maar het ruimtelijk beleid hieromtrent wordt grotendeels voorgeschreven door het gewestelijk niveau.

Figuur 4-3: Manifestaties van megatrends in de gemeente Nazareth (grijze invulling = negatief (milieu)effect t.g.v. megatrend; witte invulling = positief (milieu)effect t.g.v. megatrend; vet = weerhouden thema i.f.v. milieubeoordeling beleidsplan; cursief = niet weerhouden thema i.f.v. milieubeoordeling beleidsplan)

4.2.1.3 Beoordelingskader strategische visie

De ambities van de strategische visie worden beoordeeld op basis van hun vermogen om de negatieve gevolgen voor het milieu als gevolg van optredende megatrends tegen te gaan en positieve gevolgen ervan te versterken.

Daartoe worden de ambities uit de strategische visie uitgezet ten opzichte van de verschillende gemeentelijke manifestaties van de megatrends (zie Tabel 4-1). De inschatting van de interactie tussen ambities uit de strategische visie en de gevolgen van een megatrend op het milieu vormt de basis van de beoordeling. Hoe dit zich vertaalt in een score is weergegeven in het beoordelingskader in onderstaande Tabel 4-2.

Tabel 4-1: Schematische voorstelling van de werkwijze beoordeling Strategische Visie

		Manifestaties megatrends		
		Ruimtelijke strategie	Verstedelijkingsdruk	klimaatadaptatie
Ambities	Kernversterking	+	-	
	Groene netwerken doorheen de kernen	+	+	
	...			

Tabel 4-2: Verduidelijking van beoordelingskader Strategische Visie

Globaal effect	Symbool	Verduidelijking
Positief effect op het milieu	+	Positief effect op positieve invloed van de megatrend
	+	Positief effect op negatieve invloed van de megatrend
Lichtelijk positief effect op het milieu	(+)	Beperkt positief effect op positieve invloed van de megatrend
	(+)	Beperkt positief effect op negatieve invloed van de megatrend
Positief/negatief effect op het milieu naargelang de randvoorwaarden	+/-	Positief/ negatief effect op positieve invloed van de megatrend (afhankelijk van de randvoorwaarden)
	+/-	Positief/ negatief effect op negatieve invloed van de megatrend (afhankelijk van de randvoorwaarden)
Negatief effect op het milieu	-	Negatief effect op positieve invloed van de megatrend
	-	Negatief effect op negatieve invloed van de megatrend
Geen effect op het milieu	0	Invloed van de megatrend heeft geen ruimtelijke vertaling

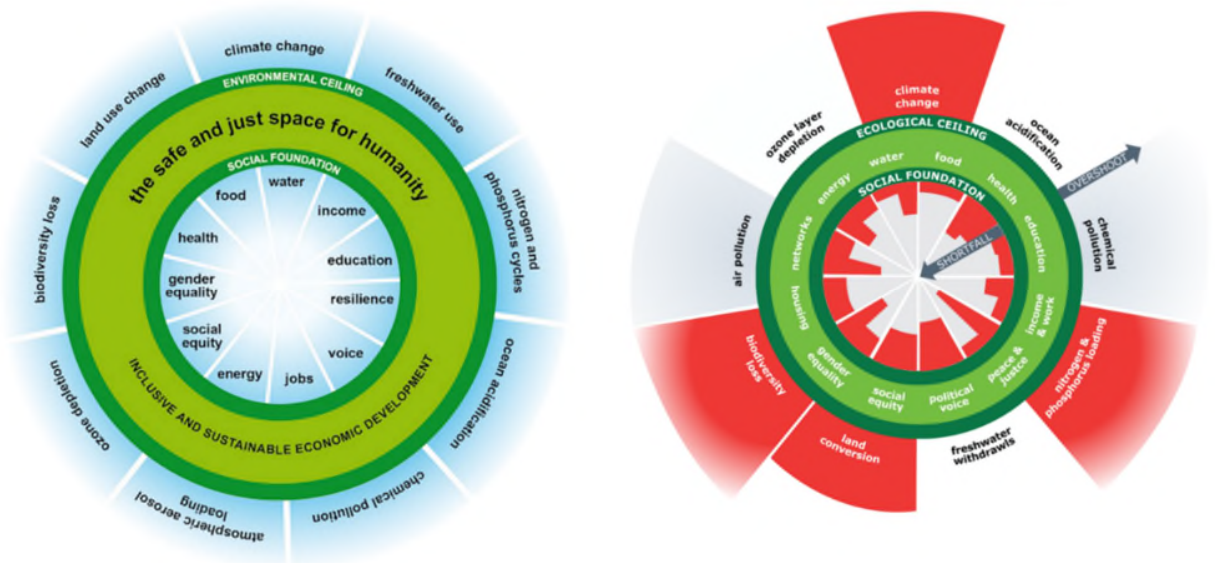
4.2.2 Beoordeling beleidskaders: toetsing aan thema's van het Donut Model

4.2.2.1 Methodologie

De beleidskaders zorgen bij de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan voor een doorvertaling van de strategische visie naar meer praktische (deel)thema's. Ze leggen vast waar, hoe en op welke manier de doelstellingen uit de strategische visie kunnen worden gerealiseerd op korte en middellange termijn. De beleidskeuzes uit de beleidskaders zijn concreter dan die uit de strategische visie, maar nog niet (altijd) zo concreet dat ze duidelijk omlijnende acties op specifieke locaties beschrijven.

Het milieuonderzoek voor de beleidskaders focust dan ook op de mogelijke impact van de beleidskeuzes die bepalend zijn voor de toekomstige staat van het milieu in de gemeente. We hanteren hiervoor het zogenaamde **Donut model**. Het Donutmodel is een conceptueel denkkader dat op een eenvoudige en visuele manier de duurzame fysieke omgeving weergeeft voor menselijke welvaart binnen planetaire grenzen ('ecologisch plafond') terwijl er tegelijkertijd voldaan wordt aan de sociale basisbehoeften van een gemeenschap ('sociaal fundament'). Belangrijk is dat de keuzes in de beleidskaders zich tussen deze grenzen zullen moeten bewegen om de duurzaamheid van het gebied waarover het beleidsplan uitspraken doet, te kunnen garanderen. Dankzij het sociale fundament kunnen ook thema's zoals gezondheid, energie en voedselvoorziening in het MER meegenomen worden.

De thema's van het ecologisch plafond en sociaal fundament zijn weergegeven in onderstaande figuur en beschreven in onderstaande tabellen. De thema's die van toepassing zijn voor de beoordeling van de beleidskaders (zie §4.2.2.3) zijn aangeduid in het lichtgeel.

Figuur 4-4: De ideale donut (links) en het globale donutmodel waarvan de grenzen worden overschreden (zie rode wiggen)

Tabel 4-3: Beschrijving thema's ecologisch plafond Donut model

	Thema	Beschrijving	Globale indicatoren
ECOLOGISCH PLAFOND	Klimaatverandering ¹	Broeikasgassen zoals CO ₂ , CH ₄ en N ₂ O in de atmosfeer versterken het natuurlijke broeikaseffect op Aarde en zorgen daardoor voor een temperatuurstijging.	Atmosferische CO ₂ concentratie (ppm)
	Oceaanverzuring	CO ₂ lost op in de oceanen en zorgt door de vorming van koolzuur voor een verzuring van het water	Gemiddelde verzadiging van CaCO ₃ aan het oceaanoppervlak in vergelijking met pre-industriële niveaus
	Chemische vervuiling	Voorkomen van toxische verbindingen zoals organische polluenten en zware metalen in de biosfeer met genetisch schade voor organismen (incl. de mens) tot gevolg	Nog geen globale variabele gedefinieerd
	Stikstof- en fosforverzadiging	Overdadige stikstof en fosfor zorgt voor de eutrofiëring van terrestrische en aquatische ecosystemen. Dit zorgt voor het ernstig verminderen van de biodiversiteit en kan leiden tot aquatisch zuurstofgebrek en massasterfte.	Hoeveelheid reactieve stikstof gebruikt als meststof (miljoen ton per jaar)
	Zoetwater onttrekking	Overdadige onttrekkingen van water beïnvloeden de hydrologische cyclus en kunnen leiden tot het droogleggen van rivieren meren en aquifers	Consumptie van blauw water (km ³ /jaar)
	Landconversie	Omzetting van land ten voordele van menselijk gebruik bv. omzetten van bos naar stad, landbouw of wegen	Oppervlakte bebost land in verhouding tot bebost land voor menselijke omzettingen
	Verlies van biodiversiteit	Vermindering van het aantal en variatie van levende soorten met mogelijke uitstervingen tot gevolg.	Ratio van uitgestorven soorten per miljoen soorten per jaar
	Luchtvervuiling	Polluenten uitgestoten naar de lucht kunnen levende organismen (incl. de mens) schaden	Nog geen globale variabele gedefinieerd
	Aantasting van de ozonlaag	Bepaalde antropogene chemische stoffen breken de ozonlaag in de stratosfeer af en stellen de Aarde en zijn inwoners zo bloot aan schadelijke UV-straling.	Concentratie ozon in de stratosfeer (Dobson units)

¹ Dit thema handelt met andere woorden over het mitigeren van klimaatverandering. Adaptatie tegen de gevolgen van klimaatverandering komt naar voor in het sociaal fundament, meer bepaald de thema's gezondheid, huisvesting, voedselvoorziening en watervoorziening.

Tabel 4-4: Beschrijving thema's sociaal fundament Donut model

	Thema	Beschrijving	Globale indicatoren
SOCIAAL FUNDAMENT	Voedselvoorziening	Veilige, voldoende, voedzaam en betaalbare voeding	Aandeel ondervoede bevolking
	Gezondheid	Toegang tot veilige leefomgevingen en betaalbare, kwaliteitsvolle gezondheidszorg om ziektes en letsels te voorkomen en te genezen	Ratio moedersterfte Ratio mortaliteit ten gevolge van luchtvervuiling
	Educatie	Toegang tot levenslang leren	Aandeel kinderen (12-15 jaar) die niet naar school gaan
	Inkomen en werk	Degelijk werk en eerlijk inkomen	Aandeel bevolking onder armoedegrens % (jongeren)werkloosheid
	Vrede en rechtvaardigheid	Persoonlijke veiligheid, rekenschap van de overheid en toegang tot rechtvaardigheid	Corruptie index Moordcijfers
	Politieke inspraak	Bevolking heeft inspraak in en invloed op de beslissingen die hun leven affecteren	Voice and Accountability Index
	Sociale gelijkheid	Verzekeren van gelijke kansen en het reduceren van inkomensongelijkheid	Ratio inkomensverdeling top 10% vs. laagste 40%
	Gender gelijkheid	Gelijke toegang van vrouwen en meisjes tot educatie, gezondheidszorg, degelijk werk en inspraak in politieke en economische beslissingen.	Inkomenskloof tussen mannen en vrouwen Representatiekloof in nationale parlementen
	Huisvesting	Kwaliteitsvolle, betaalbare en veilige huisvesting.	Aandeel stedelijke bevolking in sloppenwijken
	Netwerken	Toegang tot netwerken van transport, communicatie en sociale ondersteuning	Aandeel bevolking zonder iemand die ze om hulp kunnen vragen in moeilijke tijden Aandeel bevolking zonder toegang tot internet
	Energievoorziening	Toegang tot schone en betaalbare energie	Aandeel bevolking zonder toegang tot elektriciteit Aandeel hernieuwbare energie
	Water en sanitaire voorzieningen	Toegang tot zuiver water en degelijke sanitaire voorzieningen	Aandeel bevolking zonder toegang tot veilig drinkwater

4.2.2.2 *Afbakening studiebereik (Scoping)*

Het afbakenen van het studiebereik moet ertoe bijdragen dat gefocust wordt op de essentie. Op die manier wordt het MER-onderzoek toegespitst op zaken die er echt toe doen in het kader van een onderbouwde besluitvorming met betrekking tot het Beleidsplan Ruimte.

Niet alle thema's van het Donutmodel, wat een conceptueel denkkader is op mondiaal niveau, zijn op gemeentelijk niveau relevant, bv. verzuring van oceanen en aantasting van de ozonlaag. Tevens zijn niet alle thema's relevant om sturing te kunnen geven aan het gemeentelijk ruimtelijk beleid, bv. gendergelijkheid, vrede en rechtvaardigheid, educatie, inkomen en werk. Deze thema's worden door de beleidskaders 'Kernen en economisch netwerk' en 'Open ruimte en groenblauw netwerk' niet beïnvloed en worden bijgevolg niet verder meegenomen in de beoordeling van de beleidskaders.

Kernversterkend woonbeleid en ruimtelijk economisch beleid kan wél via de volgende vier mogelijke manieren milieueffecten generen:

- 1) Rechtstreekse ruimte-inname door woningen, bedrijven en ondersteunende infrastructuur (incl. de effecten van verhardingen).
- 2) Het 'metabolisme' van huishoudens en productieprocessen: input van energie, water, voedsel en grondstoffen die wordt omgezet in afval(water) en emissies met gevolgen voor het waterverbruik, het klimaat en de lucht- en waterkwaliteit in een bepaald gebied.
- 3) Via de verplaatsingen gerelateerd aan het wonen en werken (woon-werk, woon-recreatie, werk-werk, vrachttransport) en de emissies die hiermee gepaard gaan.
- 4) De leefomgeving inplanten in risicozones met gevolgen voor wooncomfort en gezondheid.

Het **open ruimte beleid** van de gemeente Nazareth streeft naar een evenwicht tussen landbouw, groen-ecologische ontwikkelingen, landschapsopbouw met aandacht voor erfgoed, waterbeheer, energieopwekking en het recreatieve medegebruik. Het zijn de kenmerken van deze open ruimte functies die de mogelijke milieueffecten van het beleidskader bepalen.

Onderstaande tabellen geven weer welke van de thema's uit het Donutmodel door de beleidskaders 'Kernen en economisch netwerk' en 'Open ruimte en groenblauw netwerk' beïnvloed kunnen worden en dus relevant zijn om mee te nemen in de milieueffectenbeoordeling van de voorliggende beleidskaders.

Tabel 4-5: Thema's donutmodel van toepassing voor de beleidskaders (Ecologisch plafond)

		Ecologisch plafond					
		Klimaat verandering	Stikstof en fosfor verzadiging	Zoetwater onttrekking	Landconversie	Verlies biodiversiteit	Lucht vervuiling
Beleidskader Kernen	Ruimte inname	x: via LUC ²		x: via verminderde infiltratie	x	x	
	Metabolisme	x	x	x		x	x
	Verplaatsingen	x	(x)				x
	Leefomgeving						
Beleidskader Open Ruimte	Landbouw als beheerder open ruimte	x	x	x		x	
	Nieuwe groen- ontwikkelingen	x: via ESD ³	x: via ESD	x: via verhoogde infiltratie	x	x	x via ESD
	Ruimte voor water			x			x
	Uitbouwen trage wegen netwerk	(x: via vermeden auto-emissies)					(x: via vermeden auto- emissies)
	Valoriseren landschappelijk en bouwkundig erfgoed	(x: via ESD)	(x: via ESD)	(x: via verhoogde infiltratie)	x	x	(x via ESD)
	Open ruimte als energie landschap	x			x	x	
	Vermijden bijkomende verspreide bebouwing	(x: via vermeden auto-emissies)		(x: via vermeden ontharding)	x	x	(x: via vermeden auto- emissies)

² Land use change (Landgebruiksverandering): Landgebruiksveranderingen kunnen de uitwisseling van koolstof tussen de atmosfeer en terrestrische ecosystemen beïnvloeden en hebben zo een impact op de CO2 concentratie in de atmosfeer.

³ Ecosysteemdiensten (ESD) omvatten 'al de goederen en diensten die ecosystemen aan de samenleving leveren' zoals natuurlijke bescherming tegen overstroming, bestuiving door wilde insecten, natuurlijke waterzuivering, klimaatregulering, natuurgebonden recreatie, etc.

Tabel 4-6: Thema's donutmodel van toepassing op de beleidskaders (Sociaal fundament)

		Sociaal fundament					
		Gezondheid	Huisvesting	Water voorziening	Netwerken	Voedsel voorziening	Energie
Beleidskader Kernen	Ruimte inname			x			
	Metabolisme	(x: onrechtstreeks via luchtkwaliteit)					
	Verplaatsingen	(x: onrechtstreeks via luchtkwaliteit)			x		
	Leefomgeving	x	x				
Beleidskader Open Ruimte	Landbouw als beheerder open ruimte					x	
	Nieuwe groen ontwikkelingen	x: via ESD	x: via ESD	x: via ESD		x: via ESD	
	Ruimte voor water	x: verkoeling	x: beperking water overlast	x			
	Uitbouwen trage wegen netwerk				x		
	Valoriseren landschappelijk en bouwkundig erfgoed				x: versterkt gemeentelijke identiteit		
	Open ruimte als energie landschap						x
	Vermijden bijkomende verspreide bebouwing	x	x				

4.2.2.3 Beoordelingskader beleidskaders

Voor de **beoordeling van de ruimtelijke principes** uit de beleidskaders wordt de mogelijke invloed ervan op de geselecteerde indicatoren van het Donutmodel ingeschat. Op basis van deze inschatting kan worden beoordeeld of de indicator ten gevolge van de beleidskeuze in de richting van de streefwaarde van het ecologisch plafond evolueert (of boven de drempelwaarde van het sociaal fundament uitstijgt) of dat er aanpassingen nodig zijn aan het beleidskader om toch (sterker) richting deze streefwaarde (of boven de drempelwaarde) te evolueren.

Tabel 4-7: Schematische voorstelling van de werkwijze beoordeling ruimtelijke principes van de beleidskaders

		Indicatoren		
		CO2 emissies	Toename ruimtebeslag	...
Ruimtelijke principes	Principe 1	+	-	
	Principe 2	+/-	0	
	...			
	Cumulatief	+/-	-	

Tabel 4-8: Verduidelijking van beoordelingskader voor de beleidskaders

Globaal effect	Symbool	Verduidelijking
Positief effect op het milieu	+	Ruimtelijk principe draagt sterk bij tot het behalen van de ecologische streefwaarde of overschrijden van de sociale drempelwaarde
Beperkt positief effect op het milieu	(+)	Ruimtelijk principe draagt beperkt bij tot het behalen van de ecologische streefwaarde of overschrijden van de sociale drempelwaarde
Positief/negatief effect op het milieu naargelang de randvoorwaarden	+/-	Ruimtelijk principe draagt enigszins bij tot het behalen van de ecologische streefwaarde of overschrijden van de sociale drempelwaarde, maar de bijdrage zou nog sterker kunnen zijn mits randvoorwaarden
Negatief effect op het milieu	-	Ruimtelijk principe bemoeilijkt het behalen van de ecologische streefwaarde of overschrijden van de sociale drempelwaarde
Geen effect op het milieu	0	Ruimtelijk principe heeft geen invloed op de ontwikkeling van de indicator

Tabel 4-9: Indicatoren en streefwaarden voor beoordeling ruimtelijke principes beleidskaders

Thema	Indicator	Streefwaarde / drempelwaarde	Bron Streefwaarde / drempelwaarde
Thema's ecologisch plafond			
Klimaat verandering	Broeikasgas emissies (CO2-equivalenten)	Neutraal tegen 2050	Europese Green Deal
Landconversie	Toename ruimtebeslag	0 ha/jaar tegen 2040	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

Thema	Indicator	Streefwaarde / drempelwaarde	Bron Streefwaarde / drempelwaarde
Luchtvervuiling	Atmosferische concentratie fijn stof (PM2.5)	< 10 µg/m ³	Advies WHO
Stikstof- en fosfor verzadiging	Nitraatconcentratie in oppervlaktewater	Verlaging	Europese Biodiversiteitsstrategie voor 2030
	Nutriëntuitspoeling	Halveren tegen 2030	
Verlies biodiversiteit	Oppervlakte en aaneengeslotenheid biologische waardevol gebied	Verhoging	Europese Biodiversiteitsstrategie voor 2030
	% landbouwareaal met biodiversiteitsrijke landschapselementen	10% van landbouwareaal	
Zoetwater onttrekking	Netto waterverbruik = bruto waterverbruik - infiltratie	Daling	
Thema's sociaal fundament			
Watervoorziening	Bufferend vermogen	Verhoging	
Huisvesting	Adequate, veilige en betaalbare huisvesting voor iedereen	Verbetering	
Gezondheid	Gezondheidsbevorderende en gezondheidsbeschermende leefomgeving	Verbetering	
Voedselvoorziening	Voedselzekerheid	Gelijk	
Energievoorziening	Aandeel hernieuwbare energie in de energiemix	40% tegen 2030	Europese Green Deal: Fit for 55 pakket
Netwerken	Verweving van functies en toegankelijkheid van voorzieningen en publieke ruimte	Verbetering	

De beoordeling van de **gebiedsgerichte acties** wordt gebaseerd op een cartografische analyse. Voor acties in verband met van het beleidskader 'Kernen en economisch netwerk' wordt nagegaan of het betreffende gebied (bijvoorbeeld een woonuitbreidingsgebied) instaat voor de levering van ecosysteemdiensten, gelegen is in een risicozone voor gezondheidseffecten en/of effecten van klimaatverandering en welke knooppuntwaarde en voorzieningenniveau het bezit (en op deze manier

onrechtstreeks welke de potentiële mobiliteitsimpact is⁴). Op basis van de combinatie van deze criteria wordt beoordeeld of ruimtelijke ontwikkeling hier vanuit milieuoogpunt gewenst is of niet.

Tabel 4-10: Beoordelingscriteria voor cartografische analyse gebiedsgerichte acties beleidskader 'Kernen en economisch netwerk'

Thema	Beoordelingscriterium
Landconversie + biodiversiteit	Samenhang open ruimte en voorkomen biologisch waardevolle elementen (BWK)
Biodiversiteit + klimaatverandering + zoetwateronttrekking	Impact op ecosysteemdienstenvoorziening (Ecoplan synthese kaarten NARA 2014)
Gezondheid + huisvesting	Ligging in risicozones (GES ⁵ -kaarten + effecten klimaatverandering)
Netwerken + klimaat + luchtvervuiling	Knooppuntwaarde en voorzieningenniveau
gezondheid	lucht- en geluidskwaliteit bodemkwaliteit

Voor acties in het kader van het beleidskader 'Open ruimte en groenblauw netwerk' wordt nagegaan welke gebieden gekenmerkt worden door een huidig of toekomstig deficit (tekort) in de levering van één of meerdere ecosysteemdiensten en waar een versterking van deze ecosystemen dus aangewezen zou zijn.

Tabel 4-11: Beoordelingscriteria voor cartografische analyse gebiedsgerichte acties beleidskader 'Open ruimte en blauwgroen netwerk'

Thema	Beoordelingscriterium
Landconversie + biodiversiteit	Ontsnipperingspotenties o.b.v. 'samenhangende open ruimte kaart'
Luchtvervuiling + gezondheid	Deficit ESD luchtzuivering o.b.v. GES-kaart luchtkwaliteit en Ecoplankaart afvang fijn stof
Huisvesting + zoetwateronttrekking	- Deficit ESD-regulatie wateroverlast o.b.v. overstromingsrisicokaarten Waterinfo.be en ESD synthesekaart Regulatie overstroming door Ecoplan - Onthardingskansenkaart (Geopunt)
Gezondheid	GES-kaart Hittestress

⁴ Locaties met een goede knooppuntwaarde en voorzieningenniveau kennen een goede bereikbaarheid met meerdere vervoersmodi en voldoende voorzieningen van elke schaal. Hierdoor hebben ze een hoge 'ontwikkelkans' en potentie voor het realiseren van een modal shift, aangezien zowel de vervoersmodi voor het maken van verplaatsingen (bv. stations, fietsbereikbaarheid) als het aanbod aan voorzieningen op geringe afstand tot elkaar gesitueerd zijn.

⁵ Gezondheid Effecten Screening score (GES)

Thema	Beoordelingscriterium
Zoetwateronttrekking + watervoorziening + voedselvoorziening	Deficit seizoenale retentie nabij droogtegevoelige landbouwpercelen o.b.v. droogtegevoelige percelen klimaatportaal en EcoPlan kaart seizoenale retentie

4.3 Alternatieven

Het opstellen van het beleidsplan Ruimte en de milieueffectbeoordeling zijn nauw met elkaar verweven. Het betreft een iteratief proces, waarbij de inzichten uit de plan-mer leiden tot een aanpassing van de keuzes in het beleidsplan. Eerder dan het selecteren van een voorkeursalternatief uit een reeds gekende set mogelijke alternatieven, helpt het plan-mer rechtstreeks bij het vorm geven de beleidskeuzes. Zinnige alternatieven komen dus pas eventueel naar voren tijdens het voeren van het m.e.r.-onderzoek op basis van de analyse van de milieu-impact van de beleidsopties. Deze inzichten over hoe de beleidsopties op een alternatieve, milieuvriendelijkere wijze kunnen worden aangepakt, worden dan gebruikt om in samenspraak met de betrokken actoren de gemaakte beleidskeuzes steeds verder te verbeteren en te verfijnen.

Wat betreft de selectieve ruimtelijke beleidskeuzes is – mede op basis van de inspraak op de kennisgeving – besloten om het locatie-alternatievenonderzoek uit te breiden. Naast de onbebouwde woonuitbreidingsgebieden worden vanuit die optiek ook alle andere momenteel nog niet bebouwde gebieden met een bestemming ‘woongebied’ en ‘woongebied met landelijk karakter’ mee in beschouwing genomen. De doelstelling van het beleidsplan werd hierbij geherformuleerd van louter een afwegingskader voor verdere ruimtelijke ontwikkeling van woonuitbreidingsgebieden naar een doelstelling *om het risico op bijkomend ruimtebeslag binnen de bestemmingscategorie ‘wonen’ (dus niet enkel woonuitbreidingsgebied, maar ook woongebied en woongebied met landelijk karakter) te evalueren in overeenstemming met de principes van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*. Hierbij beperkt het MER zich niet langer tot de 19 vermelde zones (18 WUG’s en het woongebied Ter Biesten) in de kennisgeving, maar worden alle nog niet bebouwde percelen binnen de gemeente in een bestemmingscategorie ‘wonen’ in beschouwing genomen. Hierbij kunnen 4 categorieën onderscheiden worden:

- Er zijn de 18 onbebouwde woonuitbreidingsgebieden.
- Er is het niet-gerealiseerde woongebied De Biesten.
- Er zijn verschillende onbebouwde percelen binnen de kerngebonden woongebieden, nl. binnen de contouren van de dorpskernen van Nazareth, Eke en Landuit en de woonwijken langs de centrale as tussen Nazareth en Eke. Dit zijn voornamelijk ‘kleine snippers’, i.e. percelen met een beperkte oppervlakte.
- Buiten de dorpskernen van Eke, Nazareth en Landuit zijn er onbebouwde percelen woongebied of woongebied met landelijk karakter in bestaande woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte. Ook dit zijn vnl. ‘kleine snippers’, i.e. percelen met een beperkte oppervlakte.

Het is geenszins een plandoelstelling om ‘slecht gelegen’ bestaande bebouwing te gaan verwijderen. Het beleidsplan doet enkel uitspraken over onbebouwde gebieden.

Voor de redelijke alternatieven wordt een multicriteria-analyse doorlopen en een effectenbeoordeling van wat het effect is bij de verdere mogelijkheid tot ontwikkeling (woonfunctie) versus het niet mogelijk

maken ervan (in sé behouden van de situatie zonder ruimtebeslag door op termijn te herbestemmen naar een open ruimte functie).

4.4 Wisselwerking tussen planvorming en milieueffectbeoordeling

Door de iteratieve wisselwerking tussen MER en planvorming, worden eventuele milderende maatregelen op het strategische niveau zelf geïntegreerd in de besluitvorming. De doorwerking van het MER (en de ruimtelijke doorvertaling van de bevindingen ervan in de beleidskaders en acties) gebeurt dus niet onder vorm van de klassieke “milderende maatregelen”, maar door een voortdurende wisselwerking doorheen het proces. Het resultaat van deze benadering is dat het finale beleidsplan zo goed als mogelijk aansluit bij de realisatie van de doelstellingen van een aantal beleidsdomeinen, zo weinig mogelijk neveneffecten heeft, maximaal klimaatrobust is en maximaal bijdraagt aan de principes van duurzame ontwikkeling.

Vanuit de strategische milieueffectbeoordeling worden voor sommige milieueffectgroepen echter wel nog randvoorwaarden en aanbevelingen gegeven voor de concrete(re) vervolgstappen ter uitvoering van het beleidsplan op lagere niveaus. In het MER werd daarbij ook aangegeven of er in het kader hiervan verdere opvolging van een milieueffect wenselijk is onder de vorm van monitoring en postevaluatie en op welke wijze dit moet gebeuren.

4.5 Grensoverschrijdende effecten

Nazareth is gelegen op minstens 23 km van de dichtstbijzijnde (gewest)grens (Waals Gewest). Er worden bijgevolg geen (gewest)grensoverschrijdende effecten t.g.v. het Beleidsplan Ruimte verwacht.

5 Effecten van het beleidsplan ruimte

5.1 Beoordeling milieueffecten van de strategische visie

5.1.1 Effectbeoordeling per ambitie

Ambitie: Streven naar een duurzaam ruimtegebruik

Duurzaam ruimtegebruik wordt in de eerste plaats nagestreefd door **meer te doen met dezelfde ruimte**. Dit wordt in de praktijk gebracht door slim te verdichten op duurzaam ontsloten locaties en functies te verweven. Dankzij deze strategie vermindert het noodzakelijke ruimtebeslag, waardoor de druk op open ruimte afneemt.

De keerzijde van deze verdichting is een mogelijke toename van verharding, met mogelijke risico's inzake verstedelijkingsdruk en hogere kwetsbaarheid van de gemeente voor de gevolgen van de klimaatverandering. Verharding zorgt immers voor het verminderen van infiltratie; waardoor meer water oppervlakkig afstroomt met mogelijke wateroverlast tot gevolg. Daarenboven houdt verharding warmte langer vast, waardoor hittestress heviger optreedt in sterk verharde gebieden.

De hogere bevolkingsdichtheden en verweven functies op duurzaam ontsloten locaties in de nabijheid faciliteren performant openbaar vervoer en korte verplaatsingen te voet of met de fiets. Dit versterkt de toenemende vraag naar zachte mobiliteit en zorgt daarbij voor een verminderd aandeel van het autogebruik, waardoor ook de milieudruk van automobilititeit afneemt.

De strategieën **‘slecht gelegen en overbodige woonuitbreidingsgebieden zullen worden herbestemd naar open ruimte’** en **het vrijwaren van de open ruimte** hebben gelijkaardige effecten op milieu en omgeving. De open ruimte zal in deze woonuitbreidingsgebieden niet verder worden aangesneden en er zal over het algemeen gestreefd worden bijkomende bebouwing in de open ruimte te vermijden en in te zetten op het behoud en het versterken van deze open ruimte. Ook vermijdt het schrappen van slecht gelegen autoafhankelijke woonuitbreidingsgebieden toekomstige autobewegingen en vermindert het dus de bijkomende milieudruk van automobiliteit. Het is echter niet zo dat het schrappen van de woonuitbreidingsgebieden of het vermijden van bebouwing in de open ruimte daarom zorgt voor een groter aandeel wandel- of fietsverplaatsingen, waardoor er geen effect is op de trend van ‘zachtere mobiliteitsvraag’.

Wat betreft de trends klimaatadaptatie en het verduurzamen van productiesystemen hangen de effecten van de strategie af van de invulling die de herbestemde open ruimte krijgt. Het behouden van de feitelijke landgebruikstoestand, meer bepaald landbouw, zorgt voor het afwenden van verdere verslechtering, maar zorgt niet per se voor een verbetering. Het risico bestaat dat de bestaande knelpunten inzake stikstofverzadiging en het beperkte aanbod aan ecosysteemdiensten om de gevolgen van de klimaatverandering te minderen (meer bepaald waterbuffering) verdergezet worden.

Duurzaam ruimtegebruik wordt ook nagestreefd bij het ondernemen. De gemeente zet in op het **intensiveren en hergebruiken van de bestaande ruimte om te ondernemen**. Dit wordt toegepast door denser en hoger te bouwen en collectief gebruik te maken van functies en voorzieningen. Dankzij deze strategie vermindert het noodzakelijke ruimtebeslag, waardoor de druk op open ruimte afneemt. De hitte effecten zijn echter minder problematisch dan bij residentiële gebieden, aangezien er op bedrijventerreinen geen kwetsbare personen wonen. De aanwezigheid van voldoende groen is echter nog steeds van belang voor de werknemers om optimaal te kunnen ontspannen en ontstressen tussen de werkuren door.

Een mogelijk risico van het intensiveren van de bestaande bedrijventerreinen, die een zeer autogerichte ontsluiting hebben, is dat het wegverkeer door zowel vrachtvervoer als pendelaars zal toenemen met een verhoogde milieudruk tot gevolg.

Het intensiveren en hergebruik van de bestaande ruimte om te ondernemen draagt niet rechtstreeks bij tot het verduurzamen van productiesystemen. Wel vervult het door de ruimtelijke concentratie van bedrijven een noodzakelijke basisvoorwaarde voor de uitbouw van een circulaire economie met de uitwisseling van reststromen (afval van de ene wordt grondstof van de andere) en energie tussen bedrijven met complementaire noden.

Naast het vermijden van bijkomend ruimtebeslag, streeft het plan ook naar het verminderen van ruimtebeslag door waar mogelijk en wenselijk de bestaande verharding en/of bebouwing te gaan **ontharden** (op voorwaarde dat hiervoor de nodige instrumenten en middelen voorhanden zijn). De wenselijkheid van de ontharding wordt in het beleidsplan bepaald door het feit of de verharding schadelijk en/of storend is ten opzichte van het landschap. Ontharden zorgt voor het tegengaan van de verhardingsdruk en zorgt door het verhogen van de infiltratiecapaciteit en verminderen van warmteabsorptie voor het versterken van de klimaatadaptiecapaciteit. Afhankelijk van waar onthard wordt, kan de aanéengeslotenheid van de open ruimte eventueel verhoogd worden, wat herstellend werkt ten opzichte van de druk op de open ruimte.

Het **monitoren van het ruimtegebruik** in Nazareth heeft op zichzelf geen wezenlijke impact op het milieu, maar kan onrechtstreeks wel aanleiding geven tot scherpere beleidskeuzes in toekomstige beleidskaders en zo milieuknelpunten effectiever aanpakken.

Ambitie: Antwoord bieden op de klimaatuitdagingen

Om een antwoord te bieden aan de gevolgen van klimaatverandering wil de gemeente **het groenblauwe netwerk op haar grondgebied versterken**. Het gaat dan meer bepaald over het versterken van de landschappelijk en ecologische kwaliteiten van de Scheldevallei, de bos- en parkgebieden en de beekvalleien. Dit houdt eveneens aanpassingen aan het watersysteem in om overstromingen en droogte beter op te vangen. Het versterken van het groenblauwe netwerk zorgt zo tegelijkertijd voor het verminderen van de druk op de open ruimte en voor het veerkrachtiger maken van de gemeente tegen de gevolgen van de klimaatverandering.

Bovenop het valoriseren van de landschappelijke en ecologische waarde van het gebied, biedt het versterken van een groenblauw netwerk ook kansen voor toeristisch-recreatief medegebruik onder meer door het uitbouwen van trage wegen. Trage wegen infrastructuur faciliteert meer wandel- en fietsbewegingen en draagt zo bij tot het versterken van de toenemende vraag naar zachte mobiliteit.

De strategie heeft geen rechtstreekse invloed op het verduurzamen van het productiesysteem landbouw. Gezien het grote aandeel landbouwareaal in de open ruimte, impliceren de doelstellingen inzake het valoriseren van de ecologische kwaliteiten en het zorgzaam omgaan met water echter toch een veranderende rol voor de landbouw. De capaciteit van het landbouwlandschap inzake infiltratie en waterberging zal moeten worden versterkt. Dit houdt een grotere verweving met natuur in. Ook kan de waterkwaliteit alleen maar verbeterd worden indien de stikstofuitspoeling vanuit de landbouw afneemt. Om de doelstellingen van het groenblauw netwerk waar te maken zal enkel ruimtelijk beleid dus niet volstaan en moet er dus ook werk worden gemaakt van een omschakeling inzake landbouwpraktijken, aangezien dit valt onder sectoraal beleid

Naast klimaatadaptie heeft de gemeente ook aandacht voor het mitigeren van de klimaatverandering. Hiervoor zet de gemeente in op **het integreren van een duurzaam energiesysteem** op haar grondgebied. Dit houdt aan de ene kant het verhogen van de energie-efficiëntie van het bestaande patrimonium in en aan de andere kant het inplanten van duurzame, hernieuwbare energietechnieken in het landschap. De productie van schone, koolstofvrije elektriciteit is een basisvoorwaarde voor het verduurzamen van productie- en consumptiesystemen en het mogelijk maken van elektrische mobiliteit. Elektrische mobiliteit is niet enkel positief vanuit klimaatoogpunt, maar kan ook de milieudruk van het autoverkeer en meer bepaald de luchtvervuiling verminderen.

Het inplanten van hernieuwbare energie-installaties in het landschap brengt echter wel het risico met zich mee dat de uitrol van nieuwe energietechnieken bijkomend ruimtebeslag en druk op de open ruimte teweegbrengt. Bij voorkeur worden deze installaties dus geïntegreerd in de reeds bebouwde ruimte in plaats van in de open ruimte. Eventuele ontwikkelingen in de open ruimte dienen respect te hebben voor de omgevingsaspecten en biologisch waardevol gebied zo veel mogelijk vrijwaren. Meervoudig gebruik in cultuurlandschappen krijgt hier vanuit milieuoogpunt dus de voorkeur.

Ambitie: Prioriteit geven aan duurzame mobiliteit

De gemeente rekent voor de **transitie naar duurzame mobiliteit** op twee strategieën. Ten eerste streeft men naar een verschuiving naar alternatieve vervoersmiddelen (modal shift) volgens het STOP principe met naar afnemende belangrijkheid: Stappen, Trappen, Openbaar vervoer en Personenwagens. Verder wordt er ook verwacht dat nieuwe technologieën zoals elektrische auto's en deelsystemen de mobiliteit verder zullen verduurzamen. Door deelsystemen op te nemen in het plan wordt er naast verminderd autogebruik ingezet op verminderd autobezit. Opgemerkt moet worden dat elektrische auto's in hun productieproces een grotere voetafdruk hebben op vlak van CO₂-uitstoot dan conventionele wagens.

Op vlak van materiaalgebruik, niet-uitlaat-emissies, geluidshinder (boven de 40 km/h) en veiligheidsoverwegingen is de impact bovendien hetzelfde. Er zal dus voornamelijk ingezet moeten worden op minder autokilometers én minder autobezit om de milieu-impact te verlagen. Het ruimtelijk beleid heeft echter enkel een indirect effect op het verminderen van autogebruik, niet op autobezit. De gemeente wil de transitie naar duurzame mobiliteit ook vertalen naar een gepaste aanleg van de publieke ruimte en het ruimtelijk locatiebeleid, wat verder vorm zal krijgen tijdens de opmaak van het gemeentelijk (en regionaal) mobiliteitsplan. De transitie naar duurzame mobiliteit zorgt zo zowel voor versterken van de zachte mobiliteitsvraag als voor het verminderen van de milieudruk van de overgebleven personenwagens. Door de hoeveelheid (vracht)transport doorheen productieketens heeft de transitie naar duurzame mobiliteit ook zijn weerslag op het verduurzamen van het productiesysteem.

Verder zet de gemeente **nabijheid in als sturend principe voor ruimtelijke ontwikkeling**. Het gaat daarbij om kernversterkend beleid en om slim verdichten rond collectieve vervoersknooppunten. De nabijheid van voorzieningen en diensten, woon- en werkplaatsen en openbaar vervoer houdt het aantal verplaatsingen beperkt en zorgt ervoor dat deze gemakkelijk te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer gemaakt kunnen worden. Dit speelt dus in op de toenemende vraag naar zachte mobiliteit en vermindert het aandeel van personenwagens, waardoor ook de milieudruk vanuit automobilititeit afneemt. Het inzetten op kernversterking draagt eveneens bij tot het verminderen van het aansnijden van open ruimte buiten de dorpskern. Tegelijkertijd bestaat er bij nabijheid als sturend principe, net als bij de strategie meer doen met minder ruimte, het risico op toenemende verstedelijkingsdruk en verharding met complicaties voor de klimaatadaptatiecapaciteit.

Ambitie: Bevorderen van de leefkwaliteit

Leefbaarheid wordt ten eerste vertaald naar **voldoende beschikbare en kwaliteitsvolle publieke, groene en open ruimte**. De gemeente wil daarom inzetten op het versterken van de toegankelijkheid van de publieke ruimte en op het versterken van de beeld- en omgevingskwaliteiten. Dit zal zowel worden toegepast bij de omgevingsaanleg van kleine en grote projecten in de bebouwde omgeving als door het vrijwaren van groene open ruimtes. Het binnenlaten van groen en water in de bebouwde omgeving zorgt voor een tegengewicht voor verstedelijkingsdruk en verharding en verhoogt de veerkracht ten aanzien van de gevolgen van de klimaatverandering. Het voornemen om grote open ruimtes te vrijwaren mildert de druk op de open ruimte. Een toegankelijke en aantrekkelijke publieke ruimte stimuleert ook wandelen en fietsen als functionele of recreatieve verplaatsingswijze en heeft zo een positief effect op de trend van meer zachte mobiliteit. Zoals reeds aangehaald bij de strategieën 'herbestemmen van overbodige woonuitbreidingsgebieden' en het 'groenblauwe netwerk', wendt het bewaren van de open ruimte verdere verslechtering van de milieukwaliteit af, maar lost het de bestaande knelpunten nog niet op. Daarvoor is een omwenteling in het productiesysteem van de landbouw noodzakelijk met minder afspoeling van stikstof, uitstoot van broeikasgassen en watergebruik en meer ruimte voor ecosysteemdienstenlevering in functie van klimaatadaptatie.

Daarnaast wordt het belang benadrukt van **kwaliteitsvolle woningen die tegemoet komen aan de demografische trends** (gezinsverdunding, vergrijzing) en **maatschappelijk kwetsbare doelgroepen** (bv. d.m.v. sociale woningen). Dit betekent op ruimtelijk vlak voornamelijk verdichting en inbreiding met compactere woningen en de inrichting van de publieke ruimte gericht op ouderen. Ook collectieve woonvormen kunnen overwogen worden. Dankzij deze strategie vermindert het noodzakelijke ruimtebeslag, waardoor de druk op open ruimte afneemt. Verdichting van de dorpskernen brengt een grotere verstedelijkingsdruk met zich mee. Als echter vergeleken wordt met de referentiesituatie waar niet specifiek ingezet wordt op kleinere woningen, zal deze druk minder hard toenemen door het plan.

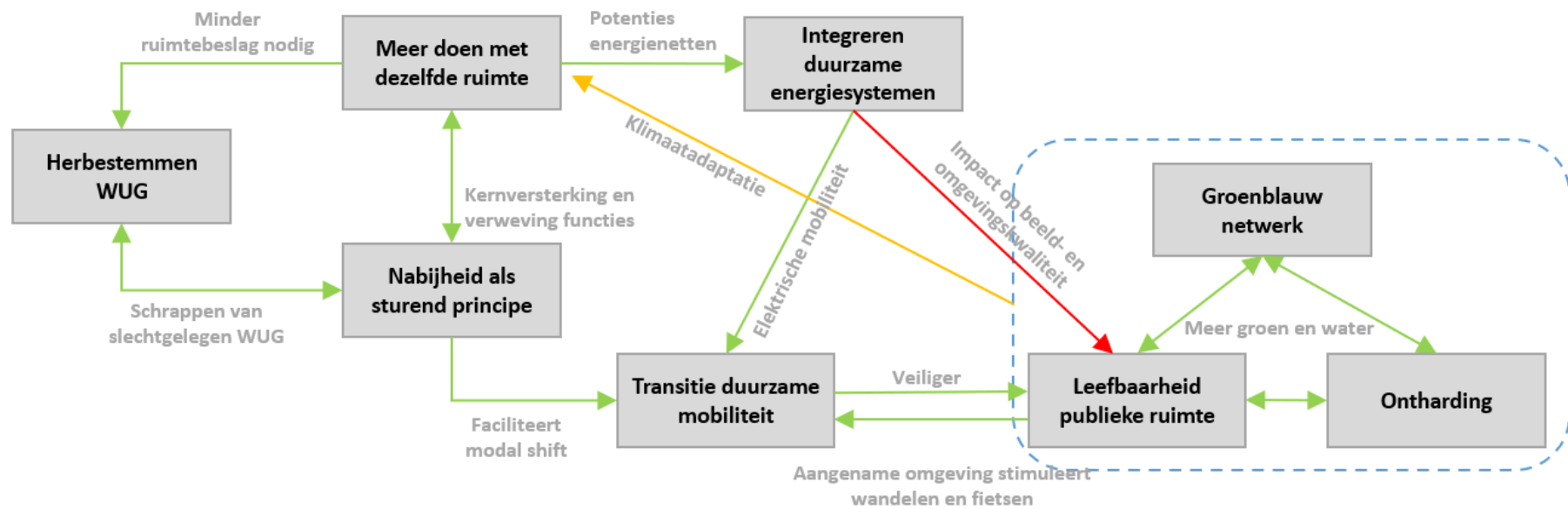
De overige parameters zullen weinig tot niet beïnvloed worden door louter het voorzien van kwaliteitsvolle woningen voor iedereen.

5.1.2 Wisselwerking tussen de verschillende ambities en strategieën

Tussen de ambities en strategieën treedt in de meeste gevallen een versterkende interactie op (weergegeven in het groen op Figuur 5-1). Zo werken bijvoorbeeld meervoudig ruimtegebruik en nabijheid als sturend principe op elkaar in, wat stappen en trappen voor dagelijkse verplaatsingen stimuleert en zo bijdraagt aan de modal shift.

Verder zijn er complementaire strategieën die de zwakke plekken van andere strategieën milderen. Zo draagt meer doen met dezelfde ruimte het risico met zich mee van bijkomende verharding en daardoor verminderde veerkracht tegen de effecten van klimaatverandering zoals hittestress en wateroverlast. In combinatie met ontharden en het introduceren van water en verkoelende groenelementen in of nabij de bebouwde omgeving zoals voorzien in de strategieën 'groenblauw netwerk' en 'leefbare publieke ruimte' wordt de veerkracht ten aanzien van klimaatverandering net versterkt, waardoor het risico op negatieve effecten afneemt. Deze complementaire strategieën zijn weergegeven in het geel op Figuur 5-1.

Daarnaast zijn er ook strategieën die mogelijk tegenstrijdig zijn met elkaar en waar extra aandacht aan moet worden besteed. Zo kan het integreren van een duurzaam energiesysteem in de open ruimte mogelijk botsen met het versterken van de beeld- en omgevingskwaliteiten van de publieke (open) ruimte (weergegeven in het rood op Figuur 5-1).

Figuur 5-1: Wisselwerking ambities en strategieën Strategische Visie

5.2 Beoordeling potentiële milieueffecten van het beleidskader 'Kernen en economisch netwerk'

De **individuele principes van het beleidskader** hebben overwegend positieve effecten:

- Het beleidskader zet in op de nabijheid van voorzieningen en een kwaliteitsvolle, fiets- en wandelvriendelijke inrichting van de publieke ruimte en faciliteert zo zachte verplaatsingen. De vermeden autoverplaatsingen resulteren in een emissievermindering, wat positieve effecten heeft voor het mitigeren van **klimaatverandering** en verbeteren van de **luchtkwaliteit**. Ook het energiezuinig renoveren en het valoriseren van potenties voor hernieuwbare energieproductie dragen dankzij het vermijden van verbrandingsemissies bij het opwekken van energie bij tot het mitigeren van klimaatverandering en het verbeteren van de luchtkwaliteit.
- Het verdichten en verweven van functies leidt tot het verhogen van het ruimtelijk rendement. In combinatie met het (gedeeltelijk) herbestemmen van de woonuitbreidingsgebieden zorgt dit voor het verminderen van bijkomend **ruimtebeslag** in de gemeente. In de meeste gevallen wordt daarbij het huidige agrarische landgebruik in de open ruimte behouden, maar in de Biestenbeekvallei worden er daarbij ook enkele stapstenen omgezet naar natuurlijk landgebruik.
- In de kernen wordt ingezet op een gedifferentieerd verdichtingsbeleid met consolidatie van (bestaande) sterke verdichting in de centrumgebieden van Nazareth en Eke, een gemiddelde verdichting in de woongebieden langs de centrale as binnen de dorpskernen van Nazareth en Eke en de aansluitende woonwijken, en een beperkte verdichting in het woongehucht Landuit en een woonwijk aan de rand van de dorpskern van Nazareth. Verdichten brengt het risico op bijkomende verharding met zich mee, wat zou kunnen leiden tot een verminderde infiltratiecapaciteit. Het beleidskader schuift echter ook hergebruik, buffering en infiltratie van hemelwater naar voor als kwaliteitsprincipe. Bij het gezamenlijk toepassen van alle principes zorgt het beleidskader globaal genomen voor het verminderen van de netto **zoetwateronttrekking** door het verminderen van het waterverbruik en het verhogen van de infiltratiecapaciteit.
- De ruimtelijke concentratie in kernen zoals voorzien in het beleidskader faciliteert de aansluiting van nieuwe woningen op het rioleringsstelsel en het scheiden van afval- en hemelwater waardoor de vuilvracht afkomstig van de huishoudens in het oppervlaktewater niet verder toeneemt. Deze verbetering is enkel van toepassing op bijkomende woningen en verandert niets aan de problematiek van bestaande (verspreide) woningen zonder aansluiting op de riolering. Verder komen de groene herbestemmingen van de woonuitbreidingsgebieden in de plaats van huidige landbouwpercelen, waardoor er ter hoogte van deze percelen plaatselijk geen **stikstof- en fosforuitspoeling** vanuit de landbouw meer zal optreden.
- Het voorzien van ruimtelijk samenhangende groenvoorzieningen bij het herbestemmen van de woonuitbreidingsgebieden en het woongebied De Biesten langsheen verschillende stapstenen in de Biestenbeekvallei verhoogt de aaneengeslotenheid van habitats en heeft daardoor een positief effect op de **biodiversiteit**. Het hermeanderen van de Biestenbeek verbetert de structuurkwaliteit en verhoogt zo de ecologische waarde van de habitats. Verder zorgen de principes met betrekking tot kwaliteitsvolle omgevingsaanleg voor beperkte habitatcreatie in groenbuffers en groene perceelsgrenzen doorheen de gemeente. Bij de uitvoering van het beleidskader, met name het realiseren van de ontwikkelingszone van woonuitbreidings-gebieden 6 (Roombaardstraat – Oudenaardseheerweg - Lijsterstraat) en 7 (Muitstraat -Oudenaardseheerweg - spoor), moet de inname van bestaande biologisch waardevolle elementen beperkt worden door een aangepast ontwerp op projectniveau.
- De keuzes in het beleidskader 'Kernen en economisch netwerk' hebben een verwaarloosbare impact op de **voedselvoorziening**. Wel is er een toename te verwachten op de zekerheid van het behoud van landbouwareaal, op basis van de ruimtelijke beleidskeuzes die voor de woonuitbreidingsgebieden en het woongebied 'De Biesten' gemaakt zijn.

- Het beleidskader zet in op bijkomende hernieuwbare energieproductie in de bebouwde ruimte en verhoogde energie efficiëntie dankzij renovaties wat positieve effecten heeft op de **energievoorziening**. Verder zorgt verdichting voor minder warmteverlies en schept het mogelijkheden voor de uitwisseling van energie (bv. warmtenetten).
- Verdichten brengt het risico op bijkomende verharding met zich mee, wat zou kunnen leiden tot een verminderde infiltratiecapaciteit. Het beleidskader schuift echter ook hergebruik, buffering en infiltratie van hemelwater naar voor als kwaliteitsprincipe. Bij het gezamenlijk toepassen van alle principes zorgt het beleidskader globaal genomen voor het aanvullen van de grondwatervoorraden en het ophouden van water bij droogte met positieve effecten voor de **watervoorziening**.
- Het beleidskader zorgt voor een toename van de kwaliteit van de **huisvesting** door in te zetten op het energiezuinig renoveren van woningen en het reguleren van wateroverlast door het voorzien van een verhoogde buffer- en infiltratiecapaciteit en het vermijden van bijkomende woningen in risicozones voor wateroverlast. De ontwikkelingszones van woonuitbreidingsgebieden in de nabijheid van het station (6⁶, 7⁷, 9⁸ en 10⁹) zijn echter wel gelegen in risicozones voor toekomstige wateroverlast en behoeven daarom speciale aandacht in latere projectfasen, met name inzake het ontwerp van adequate buffervoorzieningen.
- Door in te zetten op nabijheid en kwaliteitsvolle publieke ruimte faciliteert het beleidskader zachte verplaatsingen en daardoor een actieve(re) levensstijl. Het verminderen van het aandeel autoverplaatsingen zorgt eveneens voor een verbeterde luchtkwaliteit. Het energiezuinig renoveren en het bemoedigen van hernieuwbare energieproductie resulteren ook in een vermindering van schadelijke stoffen geassocieerd met verbranding (fijn stof, CO₂). De aanleg van de publieke ruimte met groen- en waterelementen zorgt voor verkoeling bij hittestress en zet aan tot bewegen. Tot slot draagt het voorzien van bijkomende groenvoorzieningen niet enkel bij aan de fysieke gezondheid (betere luchtkwaliteit, lagere hittestress, aanzetten tot beweging, enz.), maar ook aan de mentale gezondheid door het stressverlichtende vermogen van zicht op groen en het vertoeven erin. Al deze aspecten dragen bij tot een leefomgeving die de **gezondheid** bevordert.
- Het beleidskader zet in op een kwaliteitsvolle, groene publieke ruimte en respect voor het landelijke DNA van de kern en bevordert zo sociale interactie. Verder vergemakkelijkt de nabijheid en een betere ontsluiting via trage wegen en het openbaarvervoer de toegang tot het sociale leven en voorzieningen. Het beleidskader heeft dus positieve effecten op het thema **netwerken**.

De **gebiedsgerichte beleidsopties** inzake de momenteel nog **onbebouwde woonuitbreidingsgebieden** en het **woongebied Ter Biesten** worden positief beoordeeld. Zo zorgt het herbestemmen namelijk voor:

- Het bewaren van de samenhang van de open ruimte
- Het bewaren en versterken van biologisch waardevolle zones
- Het voorkomen van bijkomende bebouwing in risicozones voor hittestress en luchtkwaliteit

⁶ Roombaardstraat-Oudenaardseheerweg-Lijsterstraat

⁷ Muitstraat-Oudenaardseheerweg-spoor

⁸ Vossenholstraat-Bekaerstraat

⁹ Ten Edestraat (noord)

- Het verminderen van bijkomende bebouwing in risicozones voor wateroverlast
- Het behouden van zones met hoge levering van overstromingsregulerende ecosysteemdiensten en het versterken van zones met een lage levering door middel van bijkomende groenvoorzieningen
- Het behouden van zones met hoge levering van de ecosysteemdienst globale klimaatregulatie en het versterken van zones met een gemiddelde levering door middel van bijkomende groenvoorzieningen
- Het elimineren van woonreserve in gebieden met matige knooppuntwaarde en beperkte voorzieningen, waardoor bijkomende autobewegingen en de bijhorende uitstoot vermeden worden

Er moeten echter wel **enkele aandachtspunten** omtrent de inname van biologisch waardevolle elementen en potentiële risicozones voor toekomstige wateroverlast in acht worden genomen bij het ontwikkelen van de behouden woonreserves. Deze zijn voornamelijk relevant op het latere projectniveau (zie verder §6.3).

De gebiedsgerichte beleidsopties in de **kerngebonden woongebieden** (mogelijkheid tot verdere selectieve verdichting) zijn in lijn met de beleidsprincipes van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en het Provinciaal Ruimtelijk Beleidsplan Oost-Vlaanderen. Het verhogen van het ruimtelijk rendement in het bestaand ruimtebeslag impliceert immers kernversterking, inbreiding en verdichting van bestaande kernen. Deze kerngebonden woongebieden hebben een goede voorzieningenniveau en knooppuntwaarde. Het aansnijden van de onbebouwde percelen met een relatief beperkte oppervlakte binnen de kerngebonden woongebieden veroorzaakt ook geen aanzienlijk verlies van openruimtewaarden. De momenteel nog onbebouwde percelen in het kerngebonden woongebied moeten overigens niet allemaal bebouwd of verhard worden: waar mogelijk en wenselijk kunnen ze ook worden ingezet voor kerngebonden groen of ruimte voor water.

De gebiedsgerichte beleidsopties inzake de **momenteel nog onbebouwde percelen in woonlinten** hebben enerzijds positieve effecten (t.g.v. het verbieden van bijkomende verdichting), maar anderzijds ook potentieel negatieve effecten (t.g.v. de mogelijkheid om nog steeds ééngezinswoningen te bouwen). Uit de milieubeoordeling blijkt dat de beleidskeuze om geen bijkomende verdichting toe te laten vanuit milieuoogpunt kan gevolgd worden. Door geen bijkomende verdichting toe te laten wordt op deze manier immers vermeden dat er een sterke toename zou optreden van extra woongelegenheden in gebieden met vaak een beperkt of matig voorzieningenaanbod en (weliswaar in mindere mate het geval) een beperkte of matige knooppuntwaarde, waardoor een sterke toename van autobewegingen en de bijhorende uitstoot vermeden worden. Wel is het zo dat omwille van het feit dat vrijstaande ééngezinswoningen wel nog kunnen gebouwd worden, hierdoor het vermijden van bijkomend ruimtebeslag niet van de baan is en vertuining van agrarisch gebied mogelijk is (en blijft). Er zullen tevens bijkomende barrières voor fauna en flora ontstaan, habitat zal ingenomen worden en KLE's zullen verloren gaan. De invulling van deze percelen met ééngezinswoningen op vrij excentrisch gelegen locaties kan aanleiding geven tot extra autoverplaatsingen – hoewel dus minder dan wanneer bijkomende verdichting op deze locaties zou zijn toegelaten – en hiermee gepaard gaande uitstoot van fijn stof, CO₂ en andere luchtverontreinigende pollutanten (zoals stikstof). De nabij de weginfrastructuur gesitueerde woonlinten kunnen geluidsoverlast ondervinden (vnlk. van de E17 en de N60) en reeds voorkomende luchtverontreiniging (bv. langsheen de Steenweg op Deinze en de Warandestraat).

De beleidskeuze voor de momenteel nog onbebouwde percelen in woonlinten houdt bijgevolg slechts deels rekening met de milderende maatregel uit het alternatievenonderzoek om de onbebouwde

percelen niet meer te bebouwen, aangezien de mogelijkheid om vrijstaande ééngezinswoningen te bouwen wel nog wordt opengelaten. De gemeente Nazareth wenst hiervoor echter bovenlokaal beleid af te wachten waarbij nieuwe (financiële) middelen en instrumenten worden gecreëerd die het vermijden dat onbebouwde percelen in de woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte nog effectief worden bebouwd, stimuleren.

Enkele **aandachtspunten**, specifiek voor het ontwikkelen van de momenteel nog onbebouwde percelen woongebied in de woonlinten en voornamelijk relevant op het latere projectniveau, dienen wel in acht genomen te worden (zie §6.3).

Desalniettemin is de **cumulatieve eindbeoordeling** van de ontwikkelingsprincipes uit het beleidskader “kernen en economisch netwerk” en het gebiedsgerichte selectieve ruimtelijke beleid **positief** te noemen. Enerzijds betreffen de nog onbebouwde linten waar nog ééngezinswoningen kunnen gebouwd worden in totaliteit immers een kleinere oppervlakte dan de woonuitbreidingsgebieden en het woongebied Ter Biesten waar toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden verdwijnen, waardoor de netto balans inzake vermeden toekomstig ruimtebeslag positief is. Bovendien wil de gemeente bovenlokaal beleid aangrijpen om ontwikkelingsmogelijkheden op de nog onbebouwde percelen in de woonlinten op termijn te stoppen.

5.3 Beoordeling potentiële milieueffecten van het beleidskader 'Open Ruimte en blauwgroen netwerk'

Op basis van de invloed van de individuele principes uit het beleidskader 'open ruimte en blauwgroen netwerk' op de thema's van het Donutmodel en hun wisselwerking in de ruimte werd de cumulatieve impact van het plan ingeschat op het ecologische plafond en het sociale fundament.

Het beleidskader voorziet in bijkomende koolstofopslag ten gevolge van het uitbreiden en versterken van natuurgebieden. Verder wordt de CO₂-uitstoot komende van automobilititeit en energieproductie verminderd door het inzetten op het trage wegennetwerk en hernieuwbare energie. De evolutie van de broeikasgasuitstoot uit de landbouw wordt niet beïnvloed door voorliggend plan en hangt af van welke praktijken in het landbouwgebied zullen plaats vinden. Over het algemeen draagt het plan echter bij aan de streefwaarde om CO₂-emissies te neutraliseren teneinde de **klimaatverandering** af te remmen.

Het beleidskader zorgt voor het **tegengaan van bijkomend ruimtebeslag** en kan via ontharding (echter pas op grotere schaal indien voldoende financiële middelen worden gefaciliteerd vanuit de hogere overheid) het bestaande ruimtebeslag verminderen. Het draagt dus bij aan de evolutie richting de streefwaarde voor landconversie. Verder wordt het natuurlijke landgebruik ter hoogte van enkele bijkomende ecologische zones hersteld. Een aandachtspunt inzake landconversie is de bijkomende druk van hernieuwbare energie-inplanting en meer bepaald windturbines op de open ruimte. De oppervlakte-inname hiervan per windturbine is beperkt, maar toch kunnen ze ten gevolge van hun ligging versnipperend werken. In het beleidsplan wordt voorgenomen om de beoordeling van de inpassing van windturbines in de omgeving volgens de gangbare vergunningsprocedures te laten verlopen. Daarbij kan nog opgemerkt worden dat deze inpassing mogelijk strijdig is met andere ruimteclaims uit het plan zoals bijvoorbeeld de potentiële scherm- en bufferbossen langs de E17.

Het beleidskader zet met initiatieven voor nieuwe groene zones en ontharding in op het verhogen van de infiltratiecapaciteit, waardoor de watervoorraden meer aangevuld kunnen worden. Ondanks het verhogen van de infiltratie wordt verwacht dat de bruto **zoetwateronttrekking** echter hoog blijft ten gevolge van een toenemende watervraag vanuit de landbouw. Het aantal droogtegevoelige landbouwpercelen in Nazareth zal ten gevolge van de klimaatverandering sterk toenemen. Het is dus aangewezen sterker in te zetten op waterretentie in het landbouwgebied om de veerkracht van de droogtegevoelige percelen te verhogen en hen minder afhankelijk te maken van bijkomende zoetwateronttrekking.

De ecologische inrichting en beheer van landbouwperceelsranden vermindert de nutriëntenuitspoeling, waaronder stikstof en fosfor. Deze effecten zijn echter weinig effectief indien de bron van **stikstof- en fosforverzadiging**, namelijk intensieve bemesting, niet wordt aangepakt. De uitspoeling van bemesting zal zich bij onveranderde landbouwpraktijken dus gewoon verder zetten in het reeds sterk verzadigde afstroomgebied. Dit negatief effect is inherent aan het huidige landbouwsysteem. Het voorliggend beleidsplan ruimte geeft enkel aan waar en in welke mate er ruimte voorzien wordt voor de landbouw, maar kan niet reguleren in welke hoedanigheid er aan landbouw wordt gedaan. Daarvoor is specifiek landbouwbeleid noodzakelijk. Het Mestactieplan, het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid (en de bijhorende financieringsmogelijkheden) en het stikstofbeleid (de PAS-regeling¹⁰) vormen hiervoor de gangbare kaders. Op zichzelf zullen de

¹⁰ Programmatorische Aanpak Stikstof

maatregelen in het voorliggende beleidskader dus niet leiden tot het halen van de streefwaarde, maar ze kunnen dit streven wel ondersteunen.

De voorziene bijkomende groenzones en meer bepaald schermbossen zorgen voor het afvangen van pollutanten uit de lucht. Verder dragen het uitbouwen van een trage wegen netwerk en hernieuwbare energie installaties bij tot het verminderen van emissies van automobilititeit en energieproductie. Het beleidskader levert dus een positieve bijdrage tot het verbeteren van de **luchtkwaliteit**.

Het beleidskader zet zowel in op het versterken van bestaande natuur als op de uitbreiding er van. Dit gebeurt zowel in groenzones als doorheen het landbouwlandschap dankzij de ecologische inrichting van (trage) wegbermen en perceelsranden met KLE's¹¹. Deze initiatieven zorgen voor bijkomende creatie en verhoogde aaneengeslotenheid van habitats en hebben zo een positief effect voor de **biodiversiteit**. De druk op de biodiversiteit komende van eutrofiëring en verdroging als gevolg van de huidige landbouwpraktijken wordt echter niet verlicht (zie stikstof- en fosforverzadiging). Sommige aspecten van het beleidskader, met name intensief recreatief gebruik en de ontwikkeling van windturbines, kunnen ook leiden tot toegenomen verstoring van de fauna en flora aanwezig in het ecologische netwerk.

De landbouw behoudt in het beleidskader zijn prominente rol in de open ruimte. Bijkomende groenontwikkelingen zetten lokaal landbouwareaal onder druk maar zorgen wel voor het leveren van essentiële ecosysteemdiensten die de landbouwproductie op lange termijn ondersteunen. Inname van landbouwareaal door windturbines is beperkt, waardoor het meervoudig ruimtegebruik van landbouwpercelen mogelijk is en de bewerkbaarheid gevrijwaard blijft. De **voedselvoorziening** blijft ook bij het toepassen van het beleidsplan ruimte gegarandeerd.

Bijkomende hernieuwbare energie installaties in de open ruimte zorgen vanzelfsprekend voor een positieve bijdrage aan de **energievoorziening**. Bijkomende groenbuffers langsheen de autosnelweg kunnen het omzetten van het potentieel aan hernieuwbare (wind)energie evenwel bemoeilijken. De aanbeveling geformuleerd bij landconversie omtrent het verzoenen van windturbine ontwikkeling en omgevingsaspecten is ook voor het thema energievoorziening van toepassing. Op de visiekaart voor de open ruimte is er enkel een groenbuffer ingetekend ter hoogte van de N60, dus dit zorgt niet meteen voor een acuut conflict.

Het versterken en uitbreiden van groene zones en dan meer bepaald groenblauwe netwerken zorgen voor het verhogen van de infiltratie- en retentiecapaciteit en dragen zo bij tot het beschikbaar zijn van water in functie van de **watervoorziening**. Deze bijdrage tot watervoorziening is echter minder uitgewerkt in de droogtegevoelige landbouwgebieden. De aanbeveling geformuleerd bij zoetwateronttrekking om sterker in te zetten op waterretentie in landbouwgebied is bij dit thema watervoorziening dus ook van toepassing.

Het beleidskader zorgt voor bijkomend bufferend vermogen in groen(blauwe) ontwikkelingen nabij mogelijke probleemgebieden inzake wateroverlast. Dit heeft een positief effect op de kwaliteit van de **huisvesting** en de leefomgeving.

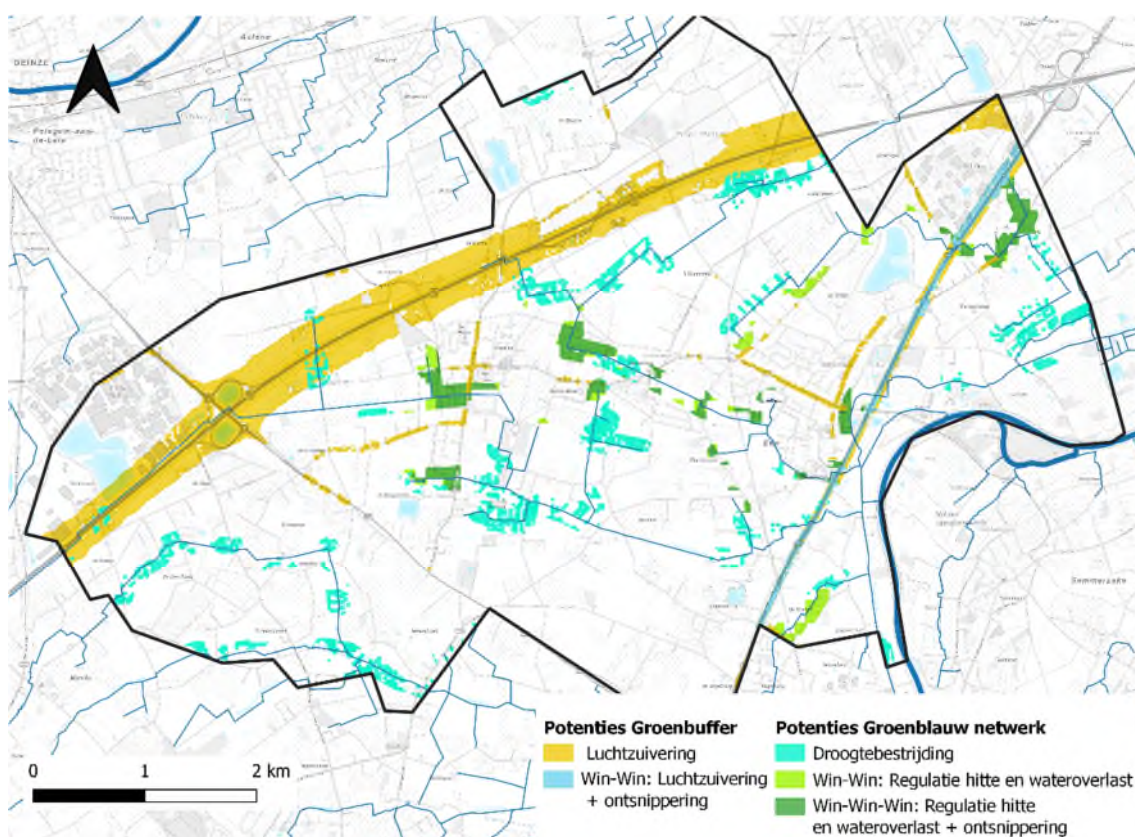
De voorziene groenbuffers in het beleidskader zorgen voor het afvangen van atmosferische pollutanten, de voorziene groenblauwe netwerken zorgen voor verkoeling. Deze en andere groenontwikkelingen creëren ook extra bewegingsruimte en promoten een actieve levensstijl door de aanwezigheid van recreatieve en functionele fietsinfrastructuur. Onrechtstreeks leidt deze

¹¹ Kleine Landschapselementen.

infrastructuur ook tot het verminderen van verbrandingsuitstoot en het verbeteren van luchtkwaliteit. Het beleidskader draagt dus bij aan een **gezondheidsbevorderende leefomgeving**.

Het beleidskader heeft positieve effecten op de toegang tot sociale **netwerken** en verstevigt de identiteit van het gemeentelijk netwerk. Zo wordt de landschappelijke identiteit van de gemeente gevrijwaard en kunnen nieuwe landbouworganisatievormen zoals korte keten en CSA (zelfoogstboerderijen) het gemeenschapsgevoel versterken. Verder kan recreatieve infrastructuur fungeren als ontmoetingsplaats en zorgen trage wegen voor de ontsluiting van de inwoners om aan het sociale leven in de gemeente te kunnen deelnemen.

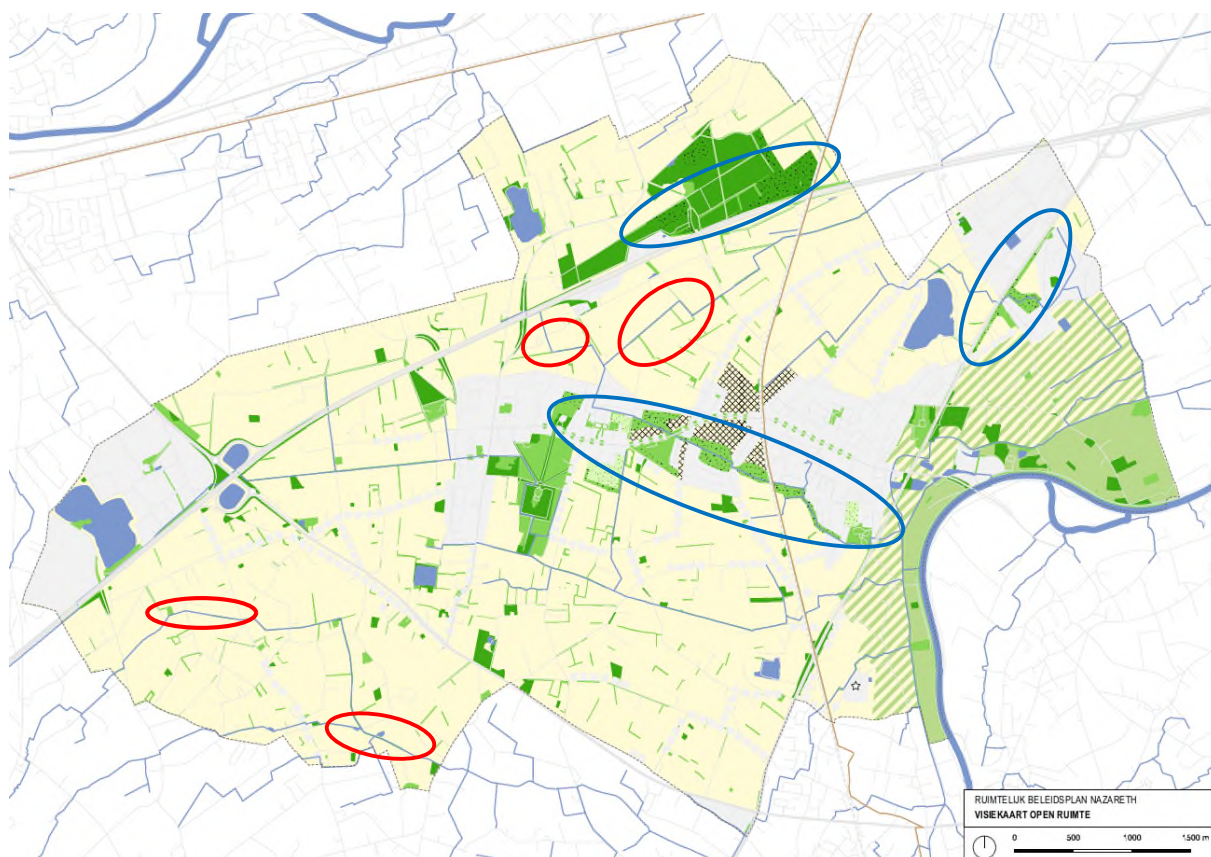
Uit een toetsing van de **gebiedsgerichte open ruimte beleidsacties** met de syntheseskaart van de meest kansrijke locaties voor het aangrijpen van de potenties inzake ecosysteemdienstenlevering in de open ruimte (Figuur 5-2) blijkt dat er zones zijn waarbij de **syntheseskaart en de visiekaart met elkaar overlappen**. Deze zijn in het blauw omcirkeld op onderstaande visiekaart (Figuur 5-3).

Figuur 5-2: Syntheseskaart potenties voor regulerende open ruimte

Het prioritair ontwikkelen van de **Biestenbeekvallei** als groenblauwe corridor zorgt voor positieve effecten inzake de regulatie van wateroverlast, verkoeling van hittestress, de ontsnippering van de open ruimte dankzij stapstenen en het verhogen van de seizoenale retentie in functie van droogtebestrijding. Een tweede overlapzone bevindt zich in het noordoosten van de gemeente ter hoogte van **Landuit** waar de nieuw geplande groenontwikkeling locatiespecifieke positieve effecten inzake luchtkwaliteit, verminderen van hittestress en wateroverlast combineert. Daarbij zorgt de groenbuffer langs de N60 ook voor het verbinden van twee op geen andere manier verbonden open ruimte gebieden. De uitbreiding van de **Hospicebossen** werd op zichzelf al uitermate positief beoordeeld, maar daar komt ook nog gedeeltelijk het locatie-specifieke positieve effect van fijnstof-afvang bij.

De nieuw geplande groenontwikkelingen bevinden zich vooral dicht bij de bebouwde ruimte, wat vooral positieve effecten heeft op de thema's gezondheid en huisvesting. De **potenties van het groenblauwe netwerk in de open ruimte zelf** – om water vast te houden in periodes van droogte en dus de veerkracht rondom droogtegevoelige landbouwpercelen te verhogen – zijn veel **minder aangewend**. Voorname zones langs beken met een hoog natuurlijk retentiepotentieel in de buurt van droogtegevoelige landbouwpercelen zijn rood omcirkeld op de visiekaart (Figuur 5-3). Naast het bevorderen van de watervoorziening kan de verdere uitbouw van dit netwerk ook kansen bieden voor het verweven van kleine landschapselementen in het landbouwlandschap, met positieve effecten voor de biodiversiteit tot gevolg.

Figuur 5-3: Beoordeling visiekaart beleidskader 'Open ruimte en groenblauw netwerk'

6 Overzicht voornaamste aanbevelingen

6.1 Aanbevelingen volgend uit de analyse van de referentiesituatie

Uit de analyse van de referentiesituatie (huidige milieutoestand en te verwachten evoluties op basis van trends, dus zonder uitvoering van het beleidsplan) kwamen reeds enkele milieuknelpunten binnen de gemeente naar voren. Op basis hiervan werden reeds een aantal aanbevelingen en aandachtspunten, o.a. voor de verdere uitwerking van de beleidskaders, geformuleerd:

- De noodzaak aan het **biodiverser maken van het landbouwgebied**. In het beleidskader 'open ruimte en groenblauwe netwerken' is hier terdege rekening mee gehouden, onder andere door het streven naar een goede landschappelijke integratie van agrarische bedrijfsgebouwen met kleine landschapselementen en buffergroen, en door de nodig aandacht te schenken aan het behouden en versterken van de biodiversiteit binnen agrarisch gebied. Om na te gaan in welke mate het beleidsplan een bijdrage levert aan het biodiverser maken van het agrarisch gebied wordt aangeraden om dit gedurende de beleidsplanperiode te monitoren. Het huidige aandeel biodiversiteitsrijke landschapselementen in het agrarisch gebied bedraagt 2%, het streefdoel is tegen 2030 is 10%.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 8-9

- Gezien het hoog aandeel landbouwpercelen met significante droogtestress wordt aanbevolen om een **droogteplan** op te maken. In een droogteplan ligt de focus op het in kaart brengen van de droogteproblematiek en de mogelijke maatregelen om droogte aan te pakken, waaronder ook maatregelen die droogtestress op landbouwpercelen tegengaan. Het droogteplan behandelt verschillende aspecten zoals tekorten aan bodemvocht, lage waterpeilen in waterlopen en daling van de grondwatertafel.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 10 en extra actie op p. 19 (*opmaken van een strategie aangaande droogte en overstromingen aan de hand van een hemelwaterplan of dit op te nemen binnen een breder klimaatadaptatieplan*).

- Er wordt aanbevolen om de momenteel nog onbenutte harde bestemmingen gelegen in **risicozones voor toekomstige wateroverlast** te vrijwaren van toekomstige bebouwingsmogelijkheden. In het beleidskader 'kernen en economisch netwerk' wordt hierop geanticipeerd door voor de woonuitbreidingsgebieden die nog behouden blijven als woonreserve enkele strikte ruimtelijke ontwikkelingsprincipes op te leggen zoals vertraagde afvoer van hemelwater en groenzones gekoppeld aan beekvalleien (met extra ruimte om beek te hermeanderen). Zeker de vallei van de Biestenbeek is hiervoor structuurbepalend.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf, in het bijzonder de aanbeveling om de momenteel nog onbenutte harde bestemmingen gelegen in risicogebied voor toekomstige wateroverlast te vrijwaren van toekomstige bebouwingsmogelijkheden, werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 10.

- Er wordt aanbevolen om in te zetten op maatregelen om **ontharding** te bewerkstelligen. Dit kan door in te zetten op een toename van groen in de kernen (bv. planten bomen langs straten), groendaken, ontharden van tuinen (bv. opritten voor auto's achter de woning, verharde

voortuinen voor een gemakkelijk onderhoud,...) en bermen. Een mogelijk instrument hiertoe is bv. een gemeentelijke ruimtelijke verordening inzake verharding van voortuinstroken.

>> **doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in het beleidskader kernen: zie pagina 11.**

- Ten gevolge van het **draineren van (akker)landbouwpercelen** wordt de seizoenale retentiecapaciteit (het vermogen van de bodem om tijdelijk water op te houden tussen perioden met veel en weinig neerslag) in het agrarisch gebied sterk ingeperkt. Er wordt aanbevolen een systeem op poten te zetten om een beter zicht te krijgen op de omvang van dit probleem. Dit kan door de oppervlaktes van drainages in landbouwgebied in beeld te brengen. Dit kan door te starten met minimaal het bijhouden van vergunde drainages (overzicht van het aantal besliste vergunningen/ geacteerd meldingen waarin Vlare rubriek 53.3, dus de drainering die noodzakelijk is om het gebruik of de exploitatie van cultuurgrond mogelijk te maken of te houden, is aangevraagd).

>> **Dit is weliswaar een aanbeveling die buiten de scope van het beleidsplan ruimte ligt en doorwerking dient te krijgen binnen het gemeentelijk vergunningenbeleid.**

- Er wordt aanbevolen om maatregelen te nemen om het aanbod van **ecosysteemdiensten die het overstromingsrisico in de open ruimte reguleren** te verhogen. Een belangrijke rol hierbij is weggelegd voor de landbouw: bv. behoud/uitbouw van KLE's (houtkanten edm), ... In het beleidskader 'open ruimte en groenblauwe netwerken' wordt hierop geanticipeerd door binnen de agrarische gebieden de nodige aandacht te schenken aan het behouden en versterken van de biodiversiteit. Dit kan gebeuren via bepaalde gebruik- en beheersovereenkomsten met grondeigenaars en agrarische bedrijven. Voorbeelden van mogelijke maatregelen zijn het behouden van permanente graslanden, het ecologisch beheer van wegbermen, het inrichten van landbouwperceelsranden met kleine landschapselementen (hagen, houtkanten, bomen, poelen, bloemrijke bermen, ...), agroforestry of andere vormen van natuurgerichte landbouw. Dergelijke maatregelen bevorderen de ecosysteemdiensten, versterken de landschappelijke waarden van de open ruimte, helpen ook tegen bodemverschuiving en -erosie en komen zo ten goede aan de landbouwgebruikswaarde.

>> **doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 9-10.**

6.2 **Aanbevelingen volgend uit de beoordeling van de strategische visie**

De milieueffectbeoordeling van de strategische visie bracht enkele risico's van het beleidsplan in beeld. Op basis hiervan werden de volgende aanbevelingen en aandachtspunten voor de verdere uitwerking van de beleidskaders geformuleerd:

- Intensiveren van het ruimtegebruik en verdichten houdt het risico op toenemende verharding in, met nefaste gevolgen voor de klimaatadaptatiecapaciteit van de bebouwde ruimte, meer bepaald de veerkracht tegen wateroverlast en hittestress. De strategische visie mildert dit risico zelf al door complementaire strategieën te implementeren die de veerkracht van de bebouwde ruimte tegen de gevolgen van de klimaatverandering verhogen, zoals het uitbouwen van een groenblauw netwerk en ontharden. Om de positieve effecten van deze **klimaatadaptatie strategieën te maximaliseren** werden in de milieueffectbeoordeling van het beleidskader 'Open ruimte en groenblauw netwerk' kansrijke zones verder onderzocht.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: op pagina 12 worden de beken in droogtegevoelige openruimtegebieden opgesomd (beeknamen in tekst, niet op visiekaart).

- De strategieën uit de strategische visie hebben weinig vat op het verduurzamen van het productiesysteem van de landbouw. Dit houdt het risico in dat **bestaande milieuknelpunten in het agrarisch gebied**, zoals de stikstofproblematiek en het beperkte retentievermogen in droogtegevoelige landbouwgebieden, die gerelateerd zijn aan intensieve landbouwpraktijken, zullen worden verdergezet. Dit laatste werkt daarbij ook nog eens belemmerend voor het behalen van de ambitie om een antwoord te bieden op de klimaatuitdaging. Ruimtelijke strategieën om de veerkracht van de landbouw tegen droogte te versterken en nutriëntuitspoeling tegen te gaan werden verder onderzocht in de milieueffectbeoordeling van het beleidskader 'Open ruimte en groenblauw netwerk'. Deze zullen echter ook gepaard moeten gaan met specifiek aanvullend beleid om de landbouwpraktijken te verduurzamen, wat weliswaar buiten de bevoegdheid van voorliggend Beleidsplan Ruimte valt. Echter, om de doelstellingen van het groenblauw netwerk waar te maken zal enkel ruimtelijk beleid dus niet volstaan en moet er dus ook werk worden gemaakt van een **omschakeling inzake duurzame en klimaatbestendige landbouwpraktijken**. Een **update van het beleidsplan voor landbouw, tuinbouw en platteland** met actuele thema's zoals 'klimaat', 'korte keten en kringlooplandbouw' en 'ecosysteemdiensten' kan hiertoe een aanzet zijn.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 8 en extra actiepunten p. 20 (*actualiseren of herzien van het gemeentelijk landbouwbeleidsplan*).

- Het inplanten van **hernieuwbare energie-installaties** in het landschap houdt een risico op bijkomend ruimtebeslag en druk op de open ruimte in. Er wordt aanbevolen dat deze installaties bij voorkeur geïntegreerd worden **in de reeds bebouwde ruimte in plaats van in de open ruimte**. Eventuele ontwikkelingen in de open ruimte dienen respect te hebben voor de omgevingsaspecten en biologisch waardevol gebied zo veel mogelijk vrijwaren.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 18.

- Het intensiveren van het gebruik van bestaande bedrijventerreinen, die een zeer autogerichte ontsluiting hebben, brengt het risico op een toename van wegverkeer en de bijhorende milieudruk met zich mee. Het is daarom aan te bevelen om in het beleidskader 'kernen en economisch netwerk' meer in te zetten op de **ontsluiting van deze bedrijventerreinen voor fiets en openbaar vervoer**.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in het beleidskader kernen en economisch netwerk: zie pagina 30 en 32.

- De thema's met betrekking tot het **energiesysteem** hebben in meer of mindere mate een ruimtelijke dimensie. In de strategische visie wordt vermeld dat de energietransitie engagement vereist bij alle betrokkenen en op verschillende niveaus: van de individuele burger en de bedrijven, bij de lokale en hogere besturen. Binnen haar eigen middelen en bevoegdheden wil de gemeente Nazareth hierin constructief samenwerken en bijdragen tot een duurzame energietransitie. Los van deze ambitie gaat het beleidsplan hier echter niet dieper op in. Gezien het belang van het thema, ook voor het lokale ruimtelijke beleid, wordt aanbevolen om een **toekomstig beleidskader "energie"** in overweging te nemen, waarin bv. een lokale ruimtelijke energiestrategie kan

uitgewerkt worden en waar instrumenten zoals een warmtezoneringsplan en sloopbeleidsplan een rol in kunnen vervullen.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in de strategische visie (zie pagina 19), bovendien beschikt de gemeente Nazareth reeds over een duurzaam energieactieplan¹².

- De gemeente streeft naar een transitie naar duurzame mobiliteit. Om de bereikbaarheid op peil te houden zal men steeds sterker moeten inzetten op alternatieve vervoersmiddelen. Hierbij moet gestreefd worden naar een verschuiving (modal shift) van het autoverkeer naar beduidend meer gebruik van fiets, openbaar of collectief vervoer en watergebonden transport. Inzake **watergebonden transport** doet het beleidsplan geen concrete uitspraken. Gezien de ligging van de gemeente aan de Schelde, en in het bijzonder de locatie van het bedrijventerrein Sluis, zijn er weldegelijk potenties om vervoer via het water te organiseren in plaats van via de weg. Als aanbeveling wordt opgenomen om:
 - in het licht van een transitie naar duurzame mobiliteit zoveel mogelijk te stimuleren om transport van de weg te verplaatsen naar transport over het water voor bedrijven die grenzen aan de waterweg (Bovenschede t.h.v. van de sluisweg/Grenadiersbrug).
 - nabijheid als sturend principe te hanteren, gezien de ligging van de Bovenschede aan de buitengrens t.h.v. van de sluisweg/Grenadiersbrug.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze paragraaf werd ondervangen in het beleidskader kernen en economisch netwerk: zie pagina 34.

6.3 **Aanbevelingen volgend uit de beoordeling van het beleidskader ‘kernen en economisch netwerk’**

Vanuit de beoordeling van het beleidskader ‘Kernen en economisch netwerk’ komen de volgende **aandachtspunten voor lagere m.e.r. niveaus** naar voor inzake het projectmatig ontwikkelen van de behouden **woonreserves**:

- Het beperken van de inname van biologisch waardevolle elementen, voornamelijk bomenrijen, door aangepast ontwerp op projectniveau. Dit is met name van toepassing voor de ontwikkelingszones van WUG 6 (Roombaardstraat-Oudenaardseheerweg-Lijsterstraat) en 7 (Muitstraat-Oudenaardseheerweg-spoor).
- Bijkomende aandacht voor adequate buffervoorzieningen in het ontwerp van de ontwikkelingszones van WUG 6, 7, 9 (Vossenholstraat-Bekaerstraat) en 10 (Ten Edestraat (noord), die in een risicozone voor toekomstige wateroverlast gelegen zijn.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: beide aandachtspunten werd ondervangen in het beleidskader kernen en economisch netwerk: zie pagina 17.

Inzake het projectmatig ontwikkelen van de **woonlinten** komen volgende **aandachtspunten voor lagere m.e.r. niveaus** naar voor:

¹² Duurzaam energieactieplan Deinze en Nazareth, Zero Emission Solutions, Bond Beter Leefmilieu en Provincie Oost-Vlaanderen, september 2016.

- Het beperken van de inname van biologisch waardevolle elementen, door aangepast ontwerp op projectniveau. Dit is met name van toepassing voor de woonlinten WL1, WL7 en WL8.
- De nieuw aangelegde tuinen van de ééngezinswoningen kunnen de verloren openruimte functie op zich nemen door het aansporen van insect/vogel vriendelijke tuinen met beperkte verharding.
- Aandacht voor adequate buffervoorzieningen in het ontwerp van de ontwikkeling van percelen in woonlinten 7 en 8, die in een risicozone voor toekomstige wateroverlast gelegen zijn.
- Aandacht voor adequate groenvoorzieningen in het ontwerp van de ontwikkeling van percelen in woonlinten 5 en 8, die in een risicozone voor toekomstige hittestress gelegen zijn.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: bovenstaande aandachtspunten werden ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 17.

- In woonlinten 1 tot 3 is de knooppuntwaarde matig en de voorzieningen beperkt tot matig. Ook enkele percelen uit WL4 en WL11 zijn excentrisch gelegen. Er wordt aanbevolen om deze percelen niet meer te bebouwen¹³, teneinde geen op bijkomende automobilititeit georiënteerde percelen te ontwikkelen.
- Er wordt aanbevolen om de percelen die getroffen worden door een slechte luchtkwaliteit, niet meer te bebouwen¹⁴ om zo de gezondheidsrisico's betrokken bij een slechte luchtkwaliteit grotendeels te beperken. Het gaat meer bepaald om percelen ter hoogte van WL1, WL3 en WL21.
- Er wordt aanbevolen om de percelen die getroffen worden door een slechte geluidskwaliteit (65-70 db(A)), niet meer te bebouwen¹⁵ om zo de gezondheidsrisico's betrokken bij geluidsoverlast (bv. slechte nachtrust) grotendeels te beperken. Het gaat meer bepaald om percelen ter hoogte van WL1, WL10, WL18 en WL21.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: deze aandachtspunten werden NIET overgenomen: bij een mogelijk bouwverbod in de woonlinten legt de gemeente Nazareth de prioriteiten in overstromingsgevoelige gebieden, ruimtelijke kwetsbare gebieden of landschappelijk waardevolle gebieden: zie beleidskader open ruimte op p. 17.

6.4 **Aanbevelingen volgend uit de beoordeling van het beleidskader 'open ruimte en groenblauw netwerk'**

Vanuit de beoordeling van het beleidskader 'Open ruimte en groenblauw netwerk' komen de volgende **aanbevelingen voor het actieplan** naar voor:

- Sterker inzetten op waterretentie in droogtegevoelig landbouwgebied.

¹³ Of alleszins prioritair in aanmerking te nemen voor een bouwverbod wanneer via bovenlokaal beleid nieuwe (financiële) middelen en instrumenten ter beschikking komen die het vermijden dat onbebouwde percelen in de woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte nog effectief worden bebouwd, stimuleren.

¹⁴ Of alleszins prioritair in aanmerking te nemen voor een bouwverbod wanneer via bovenlokaal beleid nieuwe (financiële) middelen en instrumenten ter beschikking komen die het vermijden dat onbebouwde percelen in de woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte nog effectief worden bebouwd, stimuleren.

¹⁵ Of alleszins prioritair in aanmerking te nemen voor een bouwverbod wanneer via bovenlokaal beleid nieuwe (financiële) middelen en instrumenten ter beschikking komen die het vermijden dat onbebouwde percelen in de woonlinten en woonverkavelingen in de open ruimte nog effectief worden bebouwd, stimuleren.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: aanbeveling werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 10.

- Rekening houden met de mogelijke conflicterende ruimteclaims tussen windturbine ontwikkeling en de ontwikkeling van schermbossen langsheen de E17.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: aanbeveling werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 18.

- Ook bij het uitbouwen van het trage wegen netwerk inzetten op een ecologische inrichting van de bermen met kleine landschapselementen.

>> doorwerking MER naar beleidsplan ruimte: aanbeveling werd ondervangen in het beleidskader open ruimte: zie pagina 15.

7 Impact op SBZ- en VEN-gebied

7.1 Verscherpte natuurtoets

De Scheldevallei is onderdeel van het VEN-gebied “Vallei van de Bovenschelde Noord”. Gezien de ligging van het VEN-gebied ‘De Vallei van de Bovenschelde Noord’ binnen de gemeente Nazareth (gesitueerd in het ZO van de gemeente, ten noorden van de Schelde, zie Figuur 7-1), kan er mogelijk door het beleidsplan een impact plaats vinden op dit VEN-gebied.

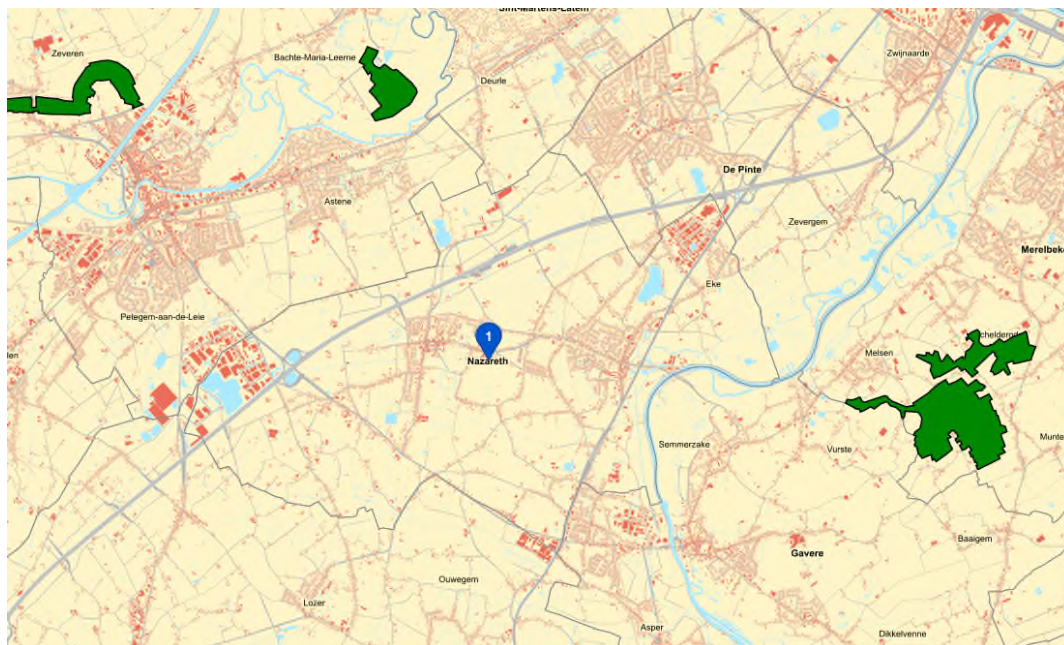
Figuur 7-1: situering VEN-gebied ‘Vallei van de Bovenschelde Noord’ in het zuidwesten van de gemeente Nazareth (bron: Geopunt.be).

Uit de Verscherpte Natuurtoets kan echter geconcludeerd worden dat de acties van het beleidsplan met directe impact geen onvermijdbare en onherstelbare schade zullen veroorzaken op het VEN-gebied ‘De Vallei van de Bovenschelde Noord’ en dat er geen kans is op onvermijdbare en onherstelbare schade wat betreft een mogelijke indirecte impact – voor zover op het niveau van voorliggend beleidsplan uitspraken kunnen worden gedaan. Er wordt op gewezen dat ook op lagere mer-niveaus (bv. RUP’s op planniveau en omgevingsvergunningen op projectniveau) de opmaak van een Verscherpte Natuurtoets nog aan de orde kan zijn, waar potentiële effecten op dat moment op het detailniveau van een plan (RUP) of project (omgevingsvergunning) in beeld zullen worden gebracht.

7.2 Voortoets passende beoordeling

Gezien de ligging van de Habitatrichtlijngebieden ‘Bossen van het zuidoosten van de Zandleemstreek’ (BE2300044) op 1,2km ten oosten en ‘Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel’

(BE2300005) op 1,3 km ten noordwesten van de gemeentegrens van Nazareth, kan er mogelijk door het beleidsplan een impact plaats vinden op deze Habitatrichtlijngebieden. Het betreft respectievelijk de Makegemse bossen (Merelbeke) die zowel uit alluviale vegetatie als zuur beukenbos en zuur eikenbos bestaat, en het bos nabij Kasteel Ooidonk dat voornamelijk bestaat uit zuur eikenbos. Een mogelijke impact wordt in de voortoets Passende Beoordeling besproken.

Figuur 7-2: Situering van de Habitatrichtlijngebieden 'Bossen van het zuidoosten van de Zandleemstreek' (ten O) en 'Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel' (ten NO) van de gemeente Nazareth

Uit de voortoets passende beoordeling kan voor beide Habitatrichtlijngebieden geconcludeerd worden dat er geen acties uit het Beleidsplan Ruimte voortvloeien die een directe impact kunnen hebben op deze Habitatrichtlijngebieden. Ook wat betreft een mogelijke indirecte impact is er – voor zover op het niveau van voorliggend beleidsplan uitspraken kunnen worden gedaan – geen risico op betekenisvolle effecten op de Habitatrichtlijngebieden. De acties of ontwikkelingsmogelijkheden met betrekking tot revitalisering van bedrijventerreinen enerzijds en mogelijks (beperkte) nieuwe woonontwikkelingen anderzijds situeren zich immers op telkens meer dan 2,7 tot 4,5km van deze HRL-gebieden. Bovendien zullen op projectniveau nog eventuele (voortoets) Passende Beoordelingen dienen opgemaakt te worden indien dit vereist is.

8 Leemten in de kennis

De mate waarin het toepassen van de beleidskaders de vooropgestelde doelstellingen voor de verschillende milieuthema's daadwerkelijk helpen behalen is niet steeds eenduidig te bepalen gezien de acties niet steeds even concreet omschreven zijn, en gezien de doorwerkingsmogelijkheden van het plan afhangen van de gemeentelijke bevoegdheden in relatie tot de bevoegdheden op Vlaams en provinciaal niveau. Zo wil de gemeente Nazareth het vooropgestelde ruimtelijk beleid in de woonlinten en de woonverkavelingen in de open ruimte laten afhangen van het ter beschikking komen van nieuwe (financiële) middelen en instrumenten vanuit de hogere overheid. Samenwerking tussen de 3 beleidsniveaus zal bijgevolg in alle geval nodig zijn om de vooropgezette doelstellingen te behalen.

9 Monitoring en postevaluatie

Er wordt voorgesteld om de **thema's** die besproken zijn in het MER (verstedelijkingsdruk en ruimtebeslag, druk op de open ruimte, urgentie klimaatadaptatie, milieudruk van automobilititeit, zachtere mobiliteitsvraag en het verduurzamen van productie- en consumptiesystemen) gedurende de realisatie van het beleidsplan (minstens de komende 15-tal jaren) te monitoren, zodat eventuele bijstellingen van het beleidsplan tijdig kunnen worden uitgevoerd.

Er kan hierbij gebruik worden gemaakt van de beschikbare monitoringstools vanuit de hogere overheden, zoals bv. het monitoringssysteem van VMM, de Ruimtemonitor van het Departement Omgeving, ... Ook kan de gemeente zelf monitoringsacties opzetten.

Ook de **(mega)trends** waarmee Vlaanderen (en bijgevolg de gemeente Nazareth) worden geconfronteerd, worden best opgevolgd. Sommige trends kunnen versnellen of vertragen, of anders uitpakken dan verwacht. Ook eventuele nieuwe trends dienen op tijd gecapteerd te worden.

Het **actieprogramma** bij de beleidskaders beschrijft de acties die de gemeente op korte en middellange termijn wil uitvoeren om het wensbeeld voor Nazareth mee te realiseren. Deze acties vloeien voort zowel uit de strategische visienota als uit de beide beleidskaders. Er wordt voorgesteld om voor dit actieprogramma een tijdspad uit te zetten met per actie een concrete realisatietermijn, en ook dit actieprogramma te monitoren met als doel om op regelmatige tijdstippen de uitvoering van het ruimtelijk beleid op te volgen en zo nodig bij te sturen.

© Antea Group 2023

Zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Antea Group mag geen enkel onderdeel of uittreksel uit deze tekst worden weergegeven of in een elektronische databank worden gevoegd, noch gefotokopieerd of op een andere manier vermenigvuldigd.